

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE**CURTEA CONSTITUȚIONALĂ****DECIZIA Nr. 340**

din 21 iunie 2023

referitoare la obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 13 alin. (2), art. 17 alin. (2), art. 19 alin. (1) lit. a), alin. (2) și (25)—(29), art. 20, art. 28 alin. (2), art. 30 alin. (6), art. 31 alin. (1), art. 32 alin. (1), art. 66 alin. (7)—(9), art. 83 alin. (1)—(5), (7), (8) și (10), art. 101 alin. (2) și (4)—(12), art. 107 alin. (5) lit. g), h) și i), alin. (10), (14) și (17), art. 128 alin. (2), (10) și (11), art. 146, art. 152 alin. (2), art. 193 alin. (1) lit. a) și art. 237 alin. (1) din Legea învățământului preuniversitar, precum și a legii, în ansamblul său

Marian Enache	— președinte
Mihaela Ciochină	— judecător
Dimitrie-Bogdan Licu	— judecător
Laura-Iuliana Scânteii	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Elena-Simina Tănăsescu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Benke Károly	— prim-magistrat-asistent

1. Pe rol se află soluționarea obiecției de neconstituționalitate a Legii învățământului preuniversitar, obiecție formulată de un număr de 52 de deputați.

2. Obiecția de neconstituționalitate a fost înregistrată la Curtea Constituțională cu nr. 3.582 din 23 mai 2023 și constituie obiectul Dosarului nr. 1.261A/2023.

3. În motivarea obiecției de neconstituționalitate au fost formulate critici de neconstituționalitate extrinsecă și intrinsecă a actului normativ adoptat.

4. Cu privire la criticile de neconstituționalitate extrinsecă se arată că adoptarea legii s-a realizat cu încălcarea art. 73 alin. (3) lit. n) raportat la art. 75 alin. (1), (4) și (5) din Constituție. Prin raportare la prevederile art. 73 alin. (3) lit. n) și ale art. 75 alin. (1) din Constituție, în domeniul rezervat legii organice reprezentat de organizarea generală a învățământului, orice inițiativă legislativă sau proiect de lege se supune adoptării Senatului, în calitate de Cameră decizională. Cu toate acestea, nu toate normele juridice prevăzute în cadrul Legii învățământului preuniversitar se subsumează categoriei de norme juridice care reglementează organizarea generală a învățământului. Astfel, prin raportare la complexitatea raporturilor juridice care pot lua naștere în domeniului învățământului, nu toate normele juridice cuprinse în acte normative ce au ca obiect reglementarea învățământului se pot circumscrie sferei organizării generale a învățământului.

5. În acest sens, în ipoteza în care legea criticată cuprinde și norme juridice de natura legii ordinare, precum și norme juridice de natura legii organice, dar care, sub aspect procedural, nu sunt de competența decizională a Senatului, se evidențiază concluzia că pentru aceste categorii de norme juridice

competența decizională aparține Camerei Deputaților, fiind astfel incidente prevederile art. 75 alin. (5) raportat la alin. (1) și (4) din Constituție.

6. Or, dispozițiile art. 46 alin. (10), ale art. 62 alin. (6), ale art. 93 alin. (1), ale art. 146 alin. (1), ale art. 148 și ale art. 219 din Legea învățământului preuniversitar nu intră în competența Senatului, în calitate de Cameră decizională, nefiind incidente dispozițiile art. 73 alin. (3) lit. n) din Constituție, motiv pentru care, prin raportare la art. 75 alin. (1), (4) și (5) din Legea fundamentală, competența decizională aparține Camerei Deputaților. Astfel, procedura care a stat la baza adoptării legii a fost viciată, nefiind respectată instituția întoarcerii legii.

7. Prevederile art. 45 și 46 din lege, încă din forma propusă de Guvern, reglementau învățământul de artă și învățământul sportiv, reprezentând o filieră specifică a învățământului liceal cu profil vocațional, în acord cu dispozițiile art. 33 alin. (2) lit. b) din lege. Astfel, deși dispozițiile art. 45 și 46 privesc în majoritate organizarea și funcționarea acestui tip de filieră a învățământului liceal vocațional, cu consecința subsumării acestor prevederi normelor juridice cu caracter organic prevăzute de art. 73 alin. (3) lit. n) din Constituție, Senatul, în cadrul Comisiei pentru învățământ, a adoptat un amendament prin care a instituit art. 46 alin. (10), care prevede că Ministerul Educației împreună cu Agenția Națională Anti-Doping realizează Programul Național pentru Sport Curat, pentru promovarea principiilor ce ghidează sportul curat, performanța nealterată de mijloace și metode interzise. Or, norma juridică preconizată, deși este, din punct de vedere formal, inclusă în cadrul art. 46, reglementează Programul Național pentru Sport Curat având ca obiect de reglementare campanii de conștientizare privind performanța sportivă și etica în ceea ce privește concurența loială între competitori, precum și prevenirea și combaterea consumului de substanțe interzise. Norma astfel instituită reglementează un domeniu conex, incidental domeniului educațional, reprezentat de un program național în domeniul sportului, care nu este limitat exclusiv la sportul școlar.

8. Astfel, prevederea de la art. 46 alin. (10), din punctul de vedere al tehnicii legislative, ar fi trebuit introdusă în Legea educației fizice și sportului nr. 69/2000, act normativ ordinar, ce

nu se poate subsuma domeniilor rezervate legilor organice de către Constituție. Deși opțiunea legiuitorului a fost în sensul de a include această normă juridică în cuprinsul Legii învățământului preuniversitar, art. 46 alin. (10) este o normă ordinară, motiv pentru care, în raport cu prevederile art. 75 alin. (1), relativ la art. 75 alin. (4) și (5) din Constituție, s-ar fi impus recurgerea la instituția întoarcerii legii la Camera Deputaților, în calitate de for decizional. Ca atare, s-a încălcat instituția întoarcerii legii, în contextul în care completarea normativă de la art. 46 alin. (10) adoptată de Senat nu a fost votată de către Camera Deputaților, în calitate de Cameră decizională.

9. Art. 62 din lege reglementează înființarea și organizarea Centrului Național Românesc pentru Învățământ la Distanță, instituție publică în subordinea Ministerului Educației. La alin. (2)—(6) ale art. 62 din lege sunt reglementate atribuțiile, obiectivele, modul de organizare, precum și sursele de finanțare ale Centrului Național Românesc pentru Învățământ la Distanță, instituție care, deși se află în subordinea Ministerului Educației, are un obiect de activitate conexe învățământului preuniversitar, respectiv oferirea de programe de limbă, cultură și civilizație românească, precum și alte programe educaționale de interes general, ca parte a învățării pe tot parcursul vieții, cetățenilor români și străini. În ciuda formei adoptate de Camera Deputaților, Senatul a modificat alin. (6) în sensul asigurării caracterului gratuit al anumitor servicii prestate de Centrul Național Românesc pentru Învățământ la Distanță. În aceste condiții, fiind vorba despre o normă juridică eminentă ordinară, având în vedere atât faptul că reglementarea vizează organizarea unei instituții publice care nu poate intra în sfera de reglementare a organizării generale a învățământului, cât și faptul că amendamentul adoptat de Senat vizează schimbarea viziunii legiuitorului în ceea ce privește sfera serviciilor prestate cu titlu gratuit, se impunea întoarcerea legii la Camera Deputaților, în calitate de Cameră decizională, cu privire la acest aspect.

10. Art. 93 alin. (1) din lege, în forma adoptată de Camera Deputaților, prevedea că în unitățile de învățământ preuniversitar de stat sau particulare și profesionale autorizate provizoriu și acreditate se pot utiliza manuale școlare alternative și alte auxiliare didactice aprobate de Ministerul Educației. Senatul a modificat acest text în sensul că aceste manuale „se utilizează”, ceea ce duce la concluzia că se impunea întoarcerea întregii legi la Camera Deputaților inclusiv pentru această prevedere, care ținea de domeniul legii ordinare.

11. Art. 146 alin. (1) din lege reglementează regimul juridic al proprietății publice și private în ceea ce privește terenurile, clădirile și baza materială afectate procesului educațional, iar competența decizională în materia regimului juridic al proprietății aparține Camerei Deputaților. Acest text a fost modificat de Senat, astfel că, prin raportare la art. 75 alin. (1), (4) și (5) din Constituție, proiectul de lege, în această privință, cu referire la un amendament adus unei norme juridice care reglementează regimul juridic al dreptului de proprietate, trebuia supus din nou

votului Camerei Deputaților, în calitate de Cameră decizională. Or, adoptarea proiectului de lege de către Senat, fără a dispune aplicarea instituției constituționale a întoarcerii legii, reprezintă o încălcare a imperativelor constituționale, de natură să vicieze întregul proces legislativ, cu consecința declarării neconstituționalității de lege *in integrum*.

12. Nerespectarea instituției reîntoarcerii legii este incidentă inclusiv în cazul amendamentelor admise referitoare la art. 148, care instituie regimul juridic al contravențiilor prevăzute de Legea învățământului preuniversitar. Or, prin raportare la art. 73 alin. (3) din Constituție, regimul juridic al contravențiilor nu se află sub incidența domeniilor rezervate în mod expres legilor organice, motiv pentru care normele juridice de drept contravențional fac parte din categoria legilor ordinare, iar prin raportare la art. 75 alin. (1) din Constituție, Camera decizională în această materie este Camera Deputaților. Ca atare, în virtutea prevederilor art. 73 alin. (3) raportat la art. 75 alin. (1) din Constituție, se impunea întoarcerea legii la Camera Deputaților, în calitate de for decizional în materie contravențională. Or, nerespectarea acestei proceduri atrage declararea neconstituționalității întregii legi.

13. În ceea ce privește prevederile art. 219 din lege, acestea reglementează drepturile și obligațiile personalului din învățământul preuniversitar. Prin sintagma utilizată — „personalul din învățământul preuniversitar” — se înțelege atât personalul didactic, cât și personalul nedidactic, administrativ. Or, dacă personalul didactic se supune reglementărilor titlului al III-lea — *Statutul și cariera personalului didactic* din lege, personalul administrativ se supune reglementărilor Legii nr. 53/2003 — Codul muncii, în conformitate cu norma de trimitere instituită la art. 164 alin. (4) din lege. În aceste condiții, având în vedere dispozițiile art. 73 alin. (3) lit. p) raportat la art. 75 alin. (1) din Constituție, raporturile de muncă se supun adoptării Camerei Deputaților, în calitate de Cameră decizională. Or, în condițiile în care Senatul a adus modificări în privința personalului nedidactic, administrativ, se impunea repunerea legii în discuția Camerei Deputaților, în calitate de Cameră decizională.

14. O altă critică de neconstituționalitate extrinsecă vizează încălcarea prevederilor art. 1 alin. (3) și (5) din Constituție motivat de faptul că normele juridice redactate sunt profund viciate, date fiind instituirea paralelismelor legislative, vădita incoerență a terminologiei utilizate, precum și lipsa unui stil normativ care să caracterizeze legea în ansamblu. În acest sens se invocă și Avizul consultativ al Consiliului Legislativ nr. 306 din 28 martie 2023. Nu numai că aceste vicii nu au fost înlăturate prin amendamente apte să pună în acord normele juridice cu observațiile Consiliului Legislativ, ci, prin modificările și completările aduse proiectului de lege pe parcursul procedurii legislative, au fost generate o serie de noi inadvertențe legislative, Parlamentul abdicând de la misiunea de a asigura claritatea, previzibilitatea și precizia normei. Astfel, legea utilizează o serie de noțiuni diferite pentru a defini același concept, creând astfel o incertitudine în ceea ce privește corecta

interpretare și aplicare a legii. Astfel, raportat la art. 19 alin. (1) lit. a), art. 28 alin. (2) și art. 237 alin. (1) din lege, o primă problemă este reprezentată de utilizarea noțiunii de „furnizor privat” pentru a defini concepte diferite. O a doua problemă identificată este utilizarea unei terminologii apte să creeze dificultăți în ceea ce privește corecta definire a unităților de învățământ preuniversitar particular autorizate să funcționeze provizoriu, ca entități juridice distincte de persoana juridică de drept privat care are inițiativa înființării unei astfel de unități școlare.

15. Viciile de neconstituționalitate determinate de nerespectarea normelor de tehnică legislativă se regăsesc în tot conținutul legii, ceea ce conduce la încălcarea principiului securității juridice. Astfel, critica privind folosirea unei terminologii eterogene pentru definirea aceluiași concepte vizează întreaga lege, iar exemplificativ se fac referiri la utilizarea unor noțiuni nedefinite precum „instituții de învățământ preuniversitar” [art. 152 alin. (2), art. 193 alin. (1) lit. a)] și „unități de învățământ preuniversitar” [art. 19 alin. (2)]. Se arată că art. 30 alin. (6) din lege instituie o contradicție legislativă prin raportare la dispozițiile art. 25 alin. (4) lit. i) din Codul fiscal. Astfel, în dezacord cu caracterul nedeductibil al cheltuielilor cu administrarea unităților de învățământ particular înființate de angajator, legea prevede posibilitatea angajatorului de deducere parțială a sumelor acordate în mod distinct angajaților pentru acoperirea costurilor cu educația timpurie a copiilor din obligațiile ce îi revin ca plată la bugetul de stat.

16. Art. 107 alin. (17) din lege instituie și menține, în mod neconstituțional, o formă de răspundere civilă delictuală pentru fapta proprie în cazul minorilor, prevăzând că elevii care se fac responsabili de deteriorarea sau sustragerea bunurilor unității de învățământ sunt obligați să acopere, în conformitate cu prevederile Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările și completările ulterioare, toate cheltuielile ocazionate de lucrările necesare reparațiilor sau, după caz, să restituie bunurile ori să suporte toate cheltuielile pentru înlocuirea bunurilor deteriorate sau sustrase. Or, art. 1372—1374 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil instituie răspunderea civilă delictuală pentru fapta altuia, ca o formă de răspundere civilă delictuală obiectivă, aplicabilă în cazul minorului sau al persoanei care beneficiază de consiliere judiciară sau tutelă specială. Astfel, în cazul persoanelor aflate în stare de minoritate, incidentă este forma răspunderii civile delictuale pentru fapta altuia; persoana care are sub 18 ani nu răspunde civil, această obligație legală subzistând în sarcina părinților, în virtutea art. 487 și 493 din Codul civil. Ca atare, nu se poate imputa elevului minor repararea prejudiciilor determinate de deteriorarea sau sustragerea bunurilor unității de învățământ, răspunderea aparținând, după caz, persoanelor cărora le revine obligația de supraveghere. Așadar, art. 107 alin. (17) este neconstituțional în măsura în care se aplică inclusiv elevilor care au vârsta sub 18 ani la data săvârșirii faptei delictuale, având în vedere insecuritatea juridică pe care o astfel

de prevedere o poate genera prin raportare la dispozițiile art. 1 alin. (3) și (5) din Constituție.

17. Dispozițiile art. 128 alin. (2)—(17) din lege reglementează modul de organizare și funcționare a consiliilor de administrație ale unităților de învățământ. Cu toate acestea, reglementarea consiliilor de administrație în cuprinsul legii este deficitară, ambiguă, conturându-se astfel premisele vulnerabilizării organelor de conducere deliberative la nivelul tuturor unităților de învățământ. Astfel, prin tehnica redacțională utilizată nu sunt stabilite în mod clar criteriile în baza cărora se determină situațiile în care consiliile de administrație se constituie din 7, 9 sau 11 membri. Textul de lege omite să reglementeze numărul membrilor consiliului de administrare cu privire la unitățile de învățământ care au efective de 300 de elevi. De asemenea, criteriul efectivului de elevi este introdus de sintagma „în mod corespunzător”, care este utilizată, conform normelor de tehnică legislativă, exclusiv în situația în care norma astfel introdusă împrumută dispozitivul normei la care se face trimitere, aplicându-se, *mutatis mutandis*, într-o ipoteză similară. Însă, în cazul de față, norma completatoare este inexistentă. Prevederea aplicării criteriului privind efectivul de elevi „în mod corespunzător” creează astfel confuzie, nefiind deloc clar care este criteriul principal ce stă la baza modului de constituire a consiliilor de administrație.

18. În ceea ce privește dispozițiile art. 128 alin. (10) și (11) care instituie procedura de vot în anumite cazuri expres prevăzute, acestea sunt neconstituționale în contextul în care (i) determină o insecuritate juridică a modului în care pot fi adoptate hotărâri ale consiliului de administrație și (ii) determină inclusiv un blocaj în modul de funcționare a consiliului de administrație. Astfel, art. 128 alin. (10) instituie condiția majorității absolute în ceea ce privește adoptarea hotărârilor în materia angajării, motivării, evaluării, recompensării, răspunderii disciplinare și disponibilizării personalului didactic. Cu toate acestea, la alin. (11) se prevede că în ipoteza în care o astfel de hotărâre nu poate fi luată, nefiind menționat expres dacă motivul imposibilității este reprezentat de lipsa cvorumului de ședință sau lipsa majorității absolute, consiliul de administrație se convoacă din nou, decizia putându-se lua cu votul a două treimi din membrii prezenți. Astfel, în cazul consiliului de administrație compus din 11 membri, unde cvorumul de ședință este de 6 membri, adoptarea hotărârii se poate lua, la prima întrunire a acestuia, cu votul tuturor celor 6 membri prezenți, reprezentând majoritatea absolută. În ipoteza neîndeplinirii cvorumului, respectiv a numărului de voturi necesare, devine incidentă prevederea de la art. 128 alin. (11) care presupune o nouă convocare a consiliului de administrație. Or, în această ultimă situație, în cazul în care cvorumul este îndeplinit, decizia s-ar putea lua cu votul a 4 membri, motiv pentru care se apreciază că o astfel de ipoteză ar putea legitima o serie de abuzuri, cu atât mai mult cu cât astfel de decizii vizează aspecte importante privind cariera didactică. Mai mult, teza finală a alin. (11) instituie un blocaj, o imposibilitate a adoptării unei astfel de hotărâri în ipoteza în care nu se obține ponderea de două treimi dintre

voturile valabil exprimate dintre cei prezenți. Ca atare, s-ar ajunge la situația de neacceptat în care, spre exemplu, o hotărâre prin care s-ar aplica o sancțiune disciplinară față de un anumit cadru didactic nu ar putea fi adoptată, tocmai pentru că textul de lege permite blocarea acestui proces prin tergiversarea modului de convocare și întrunire a consiliului de administrație. Prin urmare, dispozițiile art. 128 privind modul de organizare și funcționare a consiliilor de administrație ale unităților de învățământ preuniversitar sunt neconstituționale prin raportare la dispozițiile art. 1 alin. (3) și (5) din Constituție.

19. Cu privire la criticile de neconstituționalitate intrinsecă, se arată că art. 101 alin. (2) și (4)—(12) din lege încalcă art. 16 din Constituție, întrucât selecția elevilor în ceea ce privește admiterea la liceu în baza evaluării naționale este dublată de admiterea la liceu, creându-se astfel o vădită discriminare și o încălcare a principiului fundamental al egalității în drepturi în ceea ce îi privește pe elevi. Astfel, pe lângă evaluarea națională, ca unic proces menit să asigure admiterea elevilor în unitățile de învățământ preuniversitar liceal, legea reglementează un proces subsecvent, reprezentat de admiterea la liceu pe baza unui concurs organizat de unitățile de învățământ liceal pentru 50% din numărul de locuri atribuite prin planul de școlarizare, raportat la numărul de formațiuni de studiu. În aceste condiții, legea instituie un dublu mecanism în vederea admiterii elevilor la liceu reprezentat, pe de o parte, de evaluarea națională, iar, pe de altă parte, de concursul de admitere organizat ulterior de unitatea de învățământ liceal pentru 50% din numărul de locuri. Acest mecanism este vădit discriminatoriu, întrucât instituirea concursului de admitere doar pentru anumite licee, doar pentru anumite discipline și doar pentru 50% din numărul de locuri atribuite prin planul de școlarizare creează premisele existenței unui tratament diferit în ceea ce privește înscrierea la liceu pentru elevi aflați în aceeași situație. Astfel, o parte dintre elevii care optează doar pentru susținerea evaluării naționale vor putea fi școlarizați în cadrul unităților de învățământ liceal alese numai pentru 50% dintre locurile atribuite prin planul de școlarizare, restul de 50% fiind „blocate” pentru ocuparea acestora prin concurs. Ca atare, șansele unui elev de a se înscrie la un liceu care organizează concurs de admitere la anumite discipline sunt drastic limitate, fiind favorizați elevii care optează pentru participarea la concursul de admitere. Or, discriminarea rezidă în situația în care un elev care își dorește să învețe într-o anumită clasă dintr-un anumit liceu și care participă atât la evaluarea națională și obține nota 6, cât și la concursul de admitere organizat de liceu la anumite discipline, unde obține nota 8, va avea șanse semnificativ mai mari față de cele ale unui elev care participă doar la evaluarea națională și obține nota 10. Plecând astfel de la faptul că rezultatul obținut la evaluarea națională reprezintă unicul criteriu obiectiv în baza căruia se stabilește înscrierea la liceu prin mecanismul repartiției, instituirea concursului de admitere pentru anumite licee și pentru anumite discipline este de natură să determine un tratament diferențiat, creându-se astfel discriminări între elevi. Astfel, legiuitorul a abdicat de la principiul egalității de tratament,

renunțând la un criteriu obiectiv și rațional, reprezentat de rezultatul obținut de elevi la evaluarea națională, prin instituirea unui concurs de admitere doar la anumite discipline și doar pentru anumite licee, care va permite anumitor elevi să fie selectați exclusiv în baza notei obținute la acest concurs de admitere, în detrimentul altor elevi care poate au obținut o notă mai mare la evaluarea națională.

20. Caracterul obiectiv al mecanismului evaluării naționale este reprezentat de faptul că toți elevii din România, în baza notelor obținute la disciplinele limba și literatura română, matematică, respectiv limba maternă, pentru elevii care au urmat studiile gimnaziale într-o limbă a minorităților naționale, sunt repartizați pe locurile liceelor pentru care au optat, existând astfel un mecanism de ierarhizare fundamentat exclusiv pe rezultatul obținut în urma parcurgerii unui examen unic. Or, dublarea acestui mecanism inclusiv de un concurs de admitere organizat la anumite discipline și de anumite licee creează premisele încălcării criteriului obiectiv al diferenței de tratament. Prin introducerea concursului de admitere este încurajată competitivitatea în cadrul unei probe caracterizate de subiectivism. În aceste condiții, obiectivismul notei obținute la evaluarea națională este profund alterat de instituirea unui concurs de admitere ce are aptitudinea de a prevala în fața ierarhiei stabilite de evaluarea națională și a cărui promovare depinde inclusiv de statutul financiar al elevului și de posibilitățile acestuia de a se pregăti suplimentar la respectivele discipline de concurs.

21. Se consideră că art. 101 alin. (5) din lege, care prevede că, în situația în care la concursul de admitere, pentru fiecare specializare, se înscrie un număr de elevi mai mic decât numărul locurilor scoase la concurs, unitatea respectivă nu are dreptul de a organiza concurs de admitere pentru specializarea respectivă în anul școlar următor, este discriminatoriu. Ca atare, simpla manifestare de voință a unui număr însemnat de elevi cu privire la înscrierea la concursul de admitere organizat de o unitate de învățământ va reprezenta o certificare a unor standarde ridicate de calitate în ceea ce privește actul educațional, cu consecința instituirii prezumției netemeinice că restul unităților de învățământ liceal, care nu doresc organizarea concursului de admitere sau față de care nu își manifestă intenția de înscriere un număr suficient de elevi, nu prezintă aceleași garanții de calitate. În aceste condiții, discriminarea instituită de prevederile art. 101 alin. (2) raportat la alin. (5) și (7) privind organizarea concursului de admitere se accentuează inclusiv prin subminarea criteriului obiectiv determinat de nota obținută la evaluarea națională, dată fiind prevalența concursului de admitere ce va reprezenta un standard privind calitatea în învățământ.

22. Mai mult, alin. (7) prevede că unitățile de învățământ care doresc să organizeze concurs de admitere la liceu vor stabili ele însele criteriile de admitere prin hotărârea consiliului de administrație. Or, o astfel de derogare nu poate fi privită ca o manifestare a autonomiei de decizie a unității de învățământ, ci ca o flagrantă încălcare atât a principiului tratamentului identic în

situații similare, cât și a prevederilor art. 73 alin. (3) lit. n) din Constituție. Astfel, elevii absolvenți ai gimnaziului cu drept de înscriere la evaluarea națională, precum și la concursurile de admitere se vor afla în situația de a se supune unor criterii de admitere diferite, prin raportare la voința fiecărei unități de învățământ liceal organizatoare a concursului de admitere, manifestată prin hotărârea consiliului de administrație. Astfel, nu numai că nu există premisele unui tratament identic în virtutea rațiunii de a asigura șanse egale tuturor elevilor aflați în aceeași situație, dar însuși legiuitorul permite unităților de învățământ să stabilească ele însele criteriile de admitere, acordându-le astfel un veritabil drept de apreciere, caracterizat de subiectivism. Mai mult, inclusiv această delegare în ceea ce privește edictarea criteriilor de admitere printr-un act administrativ reprezentat de o hotărâre a consiliului de administrație reprezintă o încălcare a art. 73 alin. (3) lit. n) din Constituție, în contextul conferirii posibilității elaborării unor norme juridice de o importanță deosebită în ceea ce privește înscrierea elevilor la liceu printr-un act administrativ cu caracter normativ.

23. Nu în ultimul rând, inclusiv procentul de 50% privind numărul de locuri din cifra de școlarizare a unui liceu pentru care se poate organiza concurs de admitere reprezintă o dovadă a lipsei oricărui criteriu obiectiv care să justifice instituirea concursului de admitere.

24. Astfel, se apreciază că dispozițiile art. 101 alin. (2) și (4)–(12) din lege sunt neconstituționale, având în vedere instituirea unui tratament diferit al elevilor în ceea ce privește înscrierea la liceu care are la bază arbitrarul, subiectivismul și discriminarea.

25. Cu privire la încălcarea art. 26 alin. (1) din Constituție, se arată că prevederile art. 66 alin. (7)–(9) din lege sunt neconstituționale, reprezentând o încălcare a dreptului la viață intimă privată a persoanelor, în general, a elevilor, în special. Astfel, prevederile art. 66 alin. (7)–(9) instituie o serie de derogări privind posibilitatea anumitor categorii de persoane de a intra în posesia înregistrărilor video surprinse de camerele de luat vederi montate în incinta unităților de învățământ, calificând categoriile de persoane de la art. 66 alin. (7) lit. a)–d) drept persoane autorizate să prelucreze înregistrările video, în urma îndeplinirii unor proceduri prealabile. Or, normele preconizate permit prelucrarea unor date cu caracter personal, cu încălcarea dispozițiilor art. 5 și 6 din Regulamentul general privind protecția datelor. Astfel, în baza unei simple cereri, formulată de reprezentantul legal, de elevul major, respectiv de consilierul școlar sau de psiholog, aceștia pot intra în posesia înregistrărilor video surprinse de camerele de luat vederi din incinta unităților de învățământ, fără a exista vreo garanție legală că o astfel de prelucrare de date îndeplinește cerința reprezentată de existența scopului și a unui interes legitim în așa fel încât să nu vatăme dreptul la viață intimă privată a persoanelor expuse. Astfel, unitatea de învățământ, în calitate de instituție publică, din perspectiva Regulamentului general privind protecția datelor, deține și calitatea de operator de date cu caracter personal, motiv pentru care, în lipsa unor limite și condiții expres prevăzute

de lege în ceea ce privește dreptul de a prelucra date cu caracter personal, nu va putea stabili, în mod rezonabil, dacă solicitarea primită este compatibilă cu scopul pentru care datele cu caracter personal au fost colectate inițial.

26. Mai mult, în ceea ce privește destinatarii prevăzuți la art. 66 alin. (7) lit. b) și d) din lege, aceștia sunt prezumați *ope legis* că ar justifica un interes legitim, fapt pentru care norma este neconstituțională în măsura în care unitatea de învățământ, în calitate de operator de date cu caracter personal, nu ar avea dreptul de a evalua și de a analiza legalitatea și temeinicia unei astfel de solicitări prin raportare la scopul prelucrării. Ca atare, legiuitorul a omis să reglementeze acele norme juridice apte să instituie proceduri coerente, clare, transparente, în baza cărora să poată fi dispuse prelucrări ale datelor cu caracter personal reprezentate de înregistrările video colectate de camerele de luat vederi amplasate în incinta unităților de învățământ.

27. Un argument jurisprudențial suplimentar este reprezentat de Hotărârea din 28 noiembrie 2017, pronunțată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în Cauza *Antović și Mirković împotriva Muntenegrului*, prin care s-a statuat că, în lipsa unor condiții clare prevăzute de lege, colectarea datelor cu caracter personal, chiar și într-un spațiu public (în incinta unui amfiteatru al unei universități), reprezintă o încălcare a dreptului la viață intimă privată protejat de art. 8 din Convenția europeană a drepturilor omului. *A fortiori*, prelucrarea unor astfel de date cu caracter personal nu poate fi constituțională în lipsa acelor garanții apte să asigure posibilitatea operatorului de a analiza compatibilitatea unei solicitări de prelucrare cu interesul legitim și scopul urmărit.

28. Cu privire la încălcarea art. 32 din Constituție, se arată că, în ciuda instituirii unei garanții legale în ceea ce privește accesul la învățământul obligatoriu al tuturor beneficiarilor primari, statul român, prin autoritățile publice competente, nu a asigurat infrastructura școlară necesară prin raportare la numărul beneficiarilor care își manifestă intenția de înscriere. Caracterul gratuit al dreptului la învățătură rămâne un drept iluzoriu, caracterul său efectiv lipsind cu desăvârșire în ceea ce privește atât capacitatea sistemului de educație de a asigura accesul tuturor elevilor la educație, cât și investiția în infrastructura școlară, cu precădere în mediul rural.

29. Astfel, dispozițiile art. 17 alin. (2) raportate la art. 20, art. 30 alin. (6) și art. 31 alin. (1) din lege încalcă prevederile art. 32 din Constituție, având în vedere lipsa unor garanții legale în ceea ce privește accesul tuturor beneficiarilor primari la un învățământ de calitate. Textele menționate condiționează accesul în învățământul preuniversitar de masă de limita de vârstă fără a asigura în mod efectiv programe alternative care să garanteze integrarea sau reintegrarea oricărui persoane în învățământul preuniversitar. Dacă în cazul învățământului preșcolar norma juridică prevăzută la art. 17 alin. (2) omite să instituie o limită de vârstă, în cazul învățământului primar, gimnazial și liceal se instituie anumite limite de vârstă, din rațiuni ce țin de stadiul dezvoltării socioemoționale și cognitive a persoanei. Cu toate acestea, o astfel de restrângere a dreptului

la învățatură, în ceea ce privește componenta sa de acces neîngrădit la sistemul public de educație, este neconstituțională în măsura în care statul, prin autoritățile publice competente, nu asigură rute alternative, programe educaționale care să permită oricărui cetățean, indiferent de vârstă, să se înscrie în învățământul primar, gimnazial sau liceal.

30. Programul „A doua șansă” reglementat de prevederile art. 20 din lege reprezintă doar o posibilitate, o facultate lăsată la latitudinea statului, fără să existe garanția că un elev aflat în situație de abandon școlar la o vârstă precoce va mai putea să revină în învățământul preuniversitar și să își finalizeze studiile. În ciuda faptului că țara noastră se confruntă cu o rată ridicată a abandonului școlar în medii defavorizate, textul de lege adoptat ignoră această realitate, „eliminând din sistem” acele persoane care nu au avut șansa accesului la învățământ de la „vârsta clasei” și încălcând astfel art. 32 din Constituție referitor la dreptul la învățatură de care inclusiv un copil de 12 ani ar trebui să se bucure prin neîngrădirea dreptului de a se înscrie în învățământul de masă. În acest caz, respectarea dreptului la învățatură depinde, în mod inacceptabil, de o condiție suspensivă pur potestativă din partea statului, care, prin modul în care este reglementat art. 20, nu își asumă nicio obligație pozitivă de a asigura accesul efectiv la educație al tuturor persoanelor, indiferent de momentul și motivele neînscrierii sau abandonării învățământului de masă. În plus, prin actuala reglementare, statul își legitimează propria culpă de a nu fi capabil să asigure accesul la învățământ pentru orice persoană interesată.

31. Mai mult, viciile de neconstituționalitate ale prevederilor art. 20 alin. (2) raportate la cele ale art. 17 alin. (2) din lege se evidențiază inclusiv în ceea ce privește dispozițiile art. 20 alin. (2) teza finală, care instituie premisele stabilirii condițiilor de acces în programul „A doua șansă” prin legislația terțiară, printr-o metodologie aprobată prin ordin al ministrului educației. Or, cu titlu exemplificativ, relativ la reglementarea similară din Legea educației naționale nr. 1/2011, programul „A doua șansă” reglementat prin Ordinul ministrului educației nr. 3.062/2022 pentru aprobarea Metodologiei privind organizarea Programului „A doua șansă” — învățământ primar și a Metodologiei privind organizarea Programului „A doua șansă” — învățământ secundar stabilește în mod nelegal că organizarea claselor de tipul „A doua șansă” depinde de existența a cel puțin 10 cursanți care își manifestă dorința de a se înscrie în cadrul acestui program. Ca atare, neîndeplinirea condiției privind numărul minim de 10 persoane înscrise atrage de la sine imposibilitatea organizării programului „A doua șansă”, fapt care determină o vădită încălcare a dreptului la învățatură al persoanelor a căror vârstă depășește limita maximă instituită de legislația primară necesară înscrierii în învățământul de masă. Omisiunea legiuitorului de a stabili condițiile de acces în cadrul programului „A doua șansă” într-o manieră aptă să asigure efectivitatea dreptului la învățatură pentru orice persoană interesată care, din varii motive, nu a fost înscrisă la timp în învățământul de masă sau care a abandonat învățământul este neconstituțională.

Posibilitatea reglementării acestor condiții de acces printr-un act administrativ cu caracter normativ riscă să determine o limitare excesivă a dreptului la învățatură, în cazul instituirii unor condiții restrictive.

32. Se consideră că legea încalcă dreptul elevilor de a beneficia de un învățământ preșcolar de stat gratuit. Legea constată realitatea socială a faptului că pe raza multor unități administrativ-teritoriale, în special cele din mediul rural, nu există o infrastructură școlară în ceea ce privește înscrierea preșcolarilor în grădinițe de stat, însă legiuitorul a apreciat, în mod neconstituțional, că într-o atare situație se pot dezvolta servicii de educație timpurie complementare. Cu alte cuvinte, lipsa unităților de învățământ preșcolar nu va determina obligarea autorităților publice să asigure infrastructura necesară, ci doar va da posibilitatea acestora de a organiza servicii de educație timpurie complementare, noțiune nedefinită nicăieri în cuprinsul legii. Se reține astfel că în actuala formă a legii, caracterul normativ, imperativ al normelor juridice este înlocuit de unele posibilități caracterizate de ambiguitate și lipsă de coerență, atestând nu numai îndepărtarea legii de la scopul său fundamental, de ordonare a raporturilor juridice, ci inclusiv recunoașterea imposibilității statului, prin autoritățile publice competente, de a aplica legea. În aceste condiții, prevederile art. 30 alin. (6) din lege sunt neconstituționale prin raportare atât la art. 1 alin. (5), cât la și art. 32 alin. (1) și (4) din Constituție, în contextul legitimării pasivității statului în ceea ce privește organizarea sistemului public de învățământ, cu precădere cel preșcolar, într-o manieră care să asigure accesul efectiv, nediscriminatoriu și gratuit al tuturor beneficiarilor primari.

33. Se consideră că legea nu asigură dreptul la învățatură de calitate într-un singur schimb, întrucât prevede că desfășurarea învățământului primar și gimnazial se realizează, de regulă, dimineața, fapt care permite organizarea studiilor inclusiv în mai multe schimburi.

34. În ceea ce privește mențiunea de la art. 31 alin. (1) cu privire la organizarea învățământului primar, într-un singur schimb, de dimineața, începând cu anul școlar 2029—2030, precum și mențiunea prevăzută la art. 32 alin. (3) care prevede instituirea unui singur schimb și în cazul învățământului gimnazial, începând cu anul 2030, asigurarea unui învățământ primar și gimnazial de calitate, nediscriminatoriu este condiționată de termene suspensive. Astfel, deși legiuitorul apreciază că o educație de calitate, nediscriminatorie se realizează într-un singur schimb, de dimineața, atât din perspectiva beneficiarilor primari, minori, care sunt înscrși în învățământul primar și gimnazial față de care efectele benefice ale învățării într-un singur schimb, de dimineața, sunt incontestabile din punct de vedere formativ, cât și din perspectiva cadrelor didactice al căror program de lucru este uniform, fără existența unui efort disproporționat generat de instruirea pe parcursul zilei a mai multor schimburi de elevi, în actuala lege se mențin aceleași prevederi care permit organizarea învățării în mai multe schimburi.

35. O atare reglementare nu numai că intră în contradicție cu dreptul la un învățământ de calitate, ci este inclusiv discriminatorie în contextul în care instituie un tratament diferit în ceea ce privește intervalul orar de desfășurare a cursurilor pentru elevii aflați în situații identice. Or, învățarea pe parcursul dimineții, într-un singur schimb, reprezintă premisa asigurării calității dreptului la învățătură în contextul în care studiile au demonstrat că elevii, în special cei de vârste mici, învață considerabil mai bine într-un program școlar organizat de dimineața. În susținerea argumentelor de principiu se invocă Decizia Curții Constituționale nr. 795 din 4 noiembrie 2020, concluzionându-se că prevederile art. 31 alin. (1) și ale art. 32 alin. (3) reprezintă veritabile norme tranzitorii și instituie un interval temporal excesiv, permanentizând și legitimând o situație juridică ce persistă încă din anul 2011, de la momentul intrării în vigoare a Legii educației naționale nr. 1/2011.

36. Mai mult, elevilor care au neșansa de a fi școlarizați în unități de învățământ care organizează inclusiv schimbul 2, și, în unele situații, chiar și schimbul 3, le este îngădit accesul la programe complementare de tip „Școală după școală” [art. 31 alin. (8), art. 32 alin. (2), art. 74 din lege] sau „Învățare remedială” (art. 75), a căror organizare se realizează după finalizarea cursurilor școlare obligatorii. În aceste condiții, un elev care parcurge ciclul primar învățând în intervalul orar 12.00—16.00 nu va putea participa la astfel de programe, care au rol esențial în ceea ce privește sprijinirea procesului de învățare sau recuperarea anumitor decalaje în ceea ce privește însușirea la timp a competențelor, față de un elev care parcurge ciclul primar învățând în schimbul de dimineață. Totodată, prin învățarea într-un singur schimb, pe parcursul dimineții, este certificat caracterul obiectiv al tuturor examenelor naționale, toți elevii beneficiind de aceleași șanse și de aceleași condiții de învățare.

37. Așadar, dispozițiile art. 31 alin. (1) și ale art. 32 alin. (1) raportat la alin. (3) din lege contravin dispozițiilor art. 1 alin. (5), ale art. 16 și ale art. 32 din Constituție.

38. Din perspectiva afectării dreptului la învățătură, se arată că art. 83 alin. (1) din lege, referitor la transportul elevilor, este neclar. În primul rând, stabilește că elevii beneficiază de gratuitate „în condițiile legii”, deși această gratuitate este instituită chiar de dispozițiile prezentei legi. Or, o trimitere în alb la o altă lege, care nu se poate determina, conduce la o insecuritate juridică deoarece nu se poate stabili în mod clar cine/cum beneficiază de gratuitate. În al doilea rând, dispozițiile alin. (1) sunt neclare deoarece stabilesc că elevii beneficiază de gratuitate la serviciile publice de transport local, „inclusiv metropolitan și județean”. Din aceste dispoziții ar părea că transportul județean și cel metropolitan sunt incluse în transportul local. Potrivit Ordonanței Guvernului nr. 27/2011 privind transporturile rutiere, nu există transport metropolitan, ci transport local și transport județean, iar transportul județean nu este inclus în sfera transportului local. Această contradicție legislativă este de natură să creeze o confuzie în rândul autorităților publice locale din perspectiva obligațiilor acestora

de a asigura transportul gratuit pentru elevi. De asemenea, confuzia se răsfrânge și asupra operatorilor de transport care nu sunt în măsură să determine ce obligații au față de elevi. În al treilea rând, textul criticat pare să condiționeze acordarea propriu-zisă a gratuității de dispozițiile unei hotărâri a Guvernului. Astfel, sintagma „în conformitate cu prevederile unei hotărâri de Guvern” creează o insecuritate juridică, respectiv lipsa unei asemenea hotărâri este de natură să conducă la anularea sau ineficacitatea, după caz, a dreptului prevăzut la art. 83 alin. (1) din lege. Or, hotărârile Guvernului sunt acte date pentru organizarea executării legii. Astfel, hotărârile Guvernului trebuie să conducă la aplicarea legii, iar legea nu poate să fie condiționată de o hotărâre a Guvernului. Astfel, norma juridică apare incompletă. În acest sens se invocă Decizia Curții Constituționale nr. 28 din 29 ianuarie 2020.

39. În ceea ce privește situația art. 83 alin. (2) din lege, se arată că acesta este în contradicție cu dispozițiile alin. (1). Astfel, nu există în legislație transport metropolitan, nefiind definit nici de Legea învățământului preuniversitar și nici de Ordonanța Guvernului nr. 27/2011. În acest caz, Guvernul României, pentru elaborarea proiectului bugetului de stat, se află în imposibilitatea de a stabili sumele necesare transportului local, din cauza impreciziei normei juridice. Dispozițiile art. 83 alin. (2) lit. b) și c) din lege sunt într-o contradicție flagrantă cu dispozițiile alin. (1). Spre exemplu, la lit. b) apare sintagma „transport interjudețean”, care nu este acoperită la art. 83 alin. (1). Deci nu se poate asigura finanțarea gratuității serviciului public interjudețean deoarece elevii nu au gratuitate la transportul interjudețean, iar transportul interjudețean, astfel cum este definit de Ordonanța Guvernului nr. 27/2011, nu este reglementat ca serviciu public.

40. De asemenea, art. 83 alin. (1) din lege stabilește foarte clar că toți elevii beneficiază de gratuitate, iar alin. (2) lit. b) condiționează finanțarea gratuității de o condiție specială pentru fiecare elev, cuantumul finanțării fiind stabilit prin hotărâre a Guvernului. Or, din dispozițiile alin. (2) lit. b) nu rezultă cum este finanțată gratuitatea pentru elevii care nu se află în ipoteza de la lit. b) și în ce măsură această finanțare derogă de la regulile referitoare la finanțarea transportului prevăzute de Legea serviciilor publice de transport persoane în unitățile administrativ-teritoriale nr. 92/2007. În realitate, alin. (2) lit. b) nu stabilește vreo derogare de la art. 42 din Legea nr. 92/2007, iar autoritățile locale și județene sunt obligate să pună în aplicare dispozițiile art. 42 din Legea nr. 92/2007, având în vedere că acestea sunt emise în considerarea aplicării Regulamentului (CE) nr. 1.370/2007. Astfel, alin. (2) lit. b) se află în contradicție directă cu dispozițiile legii speciale, care reglementează transportul de persoane în regim de serviciu public. Această contradicție legislativă conduce la o blocare a aplicării legii deoarece operatorii de transport sunt puși în situația în care nu este clar cărei autorități publice trebuie să le emită factura pentru diferențele de tarif. De asemenea, necorelarea, respectiv contradictorialitatea cu privire la calitatea de beneficiar conduce la blocarea acordării gratuității elevilor care nu se află în ipoteza de la lit. b) deoarece operatorii de transport nu vor putea stabili

cine finanțează transportul elevilor care nu sunt prevăzuți la lit. b). Art. 83 alin. (2) lit. c) din lege are în vedere o ipoteză de decontare a transportului. Or, din dispozițiile alin. (1) rezultă că elevii au gratuitate direct la operator, nu prin decontare. Astfel, ipoteza de la alin. (2) nu are nicio legătură cu teza care continuă la lit. c), ceea ce înseamnă că din formularea prevăzută la lit. c) nu se poate stabili care sunt drepturile elevilor și obligațiile altor autorități/operatori de transport cu privire la acești elevi.

41. Dispozițiile art. 83 alin. (3) din lege sunt neclare, întrucât fac referire la delegarea „programelor județene și interjudețene de transport public local”, deși nu există delegarea gestiunii programelor de transport județean de transport local sau interjudețean de transport local. Cele trei sunt noțiuni diferite, întrucât transportul interjudețean nu funcționează în regim de serviciu public, deci alineatul nu poate face referire la delegarea serviciului public de transport interjudețean. Nu se poate deduce din norma juridică ce înseamnă „cerințe clare cu privire la politica de tarifare practicată pentru elevii din învățământul preuniversitar” din moment ce potrivit art. 83 alin. (1) elevii beneficiază de gratuitate. Astfel, acest articol ar putea fi interpretat și în sensul că elevii nu beneficiază de gratuitate, iar contractele de delegare a gestiunii trebuie să explice politica de tarifare din care nu rezultă gratuitatea. Se invocă lipsa de corelare a dispozițiilor art. 83 din lege cu dispozițiile Legii nr. 92/2007 și cu Regulamentul (CE) nr. 1.370/2007.

42. Art. 83 alin. (4) din lege stabilește o derogare generală de la dispozițiile Legii nr. 92/2007, fără să indice clar de la ce articol se derogă, astfel încât să se poată decela voința legiuitorului și să se stabilească norma specială în raport cu norma generală.

43. În realitate, dispozițiile alin. (4) nu instituie o derogare, ci un paralelism legislativ în raport cu art. 20 din Legea nr. 92/2007, în considerarea căruia a fost emis deja Ordinul președintelui Autorității Naționale de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice nr. 272/2007 pentru aprobarea Normelor-cadru privind stabilirea, ajustarea și modificarea tarifelor pentru serviciile publice de transport local și județean de persoane. Astfel, Legea nr. 92/2007 stabilește deja atribuția Autorității Naționale de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice (ANRSC) de a aproba norme-cadru cu privire la stabilirea tarifelor, iar aceste norme-cadru acoperă deja situațiile referitoare la reduceri/gratuități pentru anumite categorii de persoane, inclusiv elevi. Din acest paralelism legislativ rezultă și o imposibilitate de a decela ce obligații suplimentare are ANRSC, față de dispozițiile existente în Legea nr. 92/2007 și față de actele emise deja. Or, lipsa emiterii unor noi norme, conform alin. (4) din lege, poate fi invocată de autoritățile locale/operatori pentru a refuza respectarea alin. (1) cu privire la gratuitatea acordată elevilor, având în vedere dispozițiile finale ale alin. (4), respectiv „inclusiv în vederea asigurării gratuității prevăzute la alin. (1)”. Așadar, se poate interpreta că, în lipsa emiterii unui nou ordin, nu se poate asigura gratuitatea acordată elevilor.

44. Se consideră că art. 83 alin. (5) și (7) din lege se află în contradicție, întrucât, potrivit alin. (7), nu este obligatorie

deținerea cardului național de elev pentru a beneficia de gratuitatea prevăzută la alin. (1). Totuși, dispozițiile alin. (5) stabilesc, contrar dispozițiilor alin. (7), că dovada calității se face prin sistemul informatic al Ministerului Educației sau prin intermediul cardului național de elev. În același timp, legea stabilește că „operatorii de transport care nu au acces la sistemul informatic al Ministerului Educației au obligația instalării de cititoare de card”, însă nu stabilește de ce operatorii nu ar avea acces la sistemul informatic al Ministerului Educației și cine are acces la acest sistem informatic. Astfel, nu este clar cui incumbă obligația instalării de cititoare. De asemenea, nu este clar cum se va valorifica și simpla adeverință sau carnetul de elev, în ipoteza în care nu există nici cititoare de carduri și nici acces la sistemul informatic al Ministerului Educației. Astfel, elevii au dreptul să invoce gratuitatea în baza unei adeverințe, în baza alin. (7), dar nu este clar cum se va realiza compensarea, în condițiile alin. (5).

45. Cu privire la art. 83 alin. (8) din lege, se arată că ANRSC are atribuții în sfera serviciilor publice de transport de persoane, nu în lipsa acestor servicii publice. În aceste condiții, ANRSC nu poate aviza conform „sume forfetare”, în funcție de distanța între unitatea de învățământ și domiciliu. Nu există niciun fel de corelare între dispozițiile alin. (8) și atribuțiile ANRSC prevăzute în Legea serviciilor comunitare de utilități publice nr. 51/2006 sau Legea nr. 92/2007. Având în vedere că avizul este conform, lipsa de precizie, claritate și corelare conduce la imposibilitatea emiterii avizului ANRSC, deci la imposibilitatea emiterii hotărârii consiliului județean și, implicit, la imposibilitatea asigurării acestor „sume forfetare”. De asemenea, nu rezultă care este regimul juridic al „sumelor forfetare” sau ce reprezintă acestea, din moment ce nu sunt calificate ca burse, ambele în acest sens fiind respinse.

46. Cu privire la art. 83 alin. (10) din lege, se arată că sunt neclare și în contradicție cu dispozițiile alin. (8). Astfel, la alin. (8) se prevede că suma forfetară este stabilită de consiliul județean. În aceste condiții, apare drept o necorelare faptul că finanțarea se face de la bugetul de stat prin bugetul Ministerului Educației. Dispozițiile alin. (10) nu stabilesc și nu rezultă dacă Ministerul Educației transferă fondurile consiliilor județene, care vor face plățile către elevi, sau consiliile județene vor transmite hotărârile de aprobare a sumelor forfetare către Ministerul Educației, care le va vira către unitățile de învățământ.

47. Din aceste rațiuni, se apreciază că art. 83 din lege încalcă dispozițiile art. 1 alin. (3) și (5) și art. 32 din Constituție.

48. Cu privire la problematica exmatriculării elevilor din învățământul preuniversitar obligatoriu, se arată că art. 107 din lege stabilește condițiile în care măsura exmatriculării, ca o sancțiune disciplinară *ultima ratio*, care poate fi aplicată elevilor din învățământul obligatoriu. În lipsa unei definiții legale a noțiunii de „exmatriculare”, se desprinde concluzia că exmatricularea are natura juridică a unei sancțiuni disciplinare, putând fi aplicată exclusiv elevilor din învățământul gimnazial, liceal și postliceal, aceasta fiind de trei tipuri: (i) exmatricularea cu drept de reînscrisere în anul școlar următor, în aceeași unitate

de învățământ; (ii) exmatricularea cu drept de reînscrisere, în anul școlar următor, în altă unitate de învățământ; (iii) exmatricularea fără drept de reînscrisere, exclusiv pentru elevii din învățământul postliceal. Dispozițiile art. 13 alin. (2) și ale art. 107 alin. (10) din lege prevăd, ca o condiție de bază în ceea ce privește dispunerea și aplicarea sancțiunii exmatriculării, existența unor situații (foarte) grave cauzate de elev. Cu toate acestea, spre deosebire de art. 13 alin. (2), care prevede că situația foarte gravă trebuie să fie de natură să prejudicieze dreptul la educație al celorlalți elevi, art. 107 alin. (10) condiționează aplicarea sancțiunii de cauzarea unei stări de pericol în ceea ce privește siguranța celorlalți elevi sau a profesorilor. Astfel, se poate observa o contradicție parțială între art. 13 alin. (2) și art. 107 alin. (10), cu consecința încălcării principiului securității juridice prevăzut la art. 1 alin. (5) din Constituție.

49. Mai mult, neclaritatea normelor juridice antereferte poate determina inclusiv apariția unor situații neprevăzute de textul legal, motiv pentru care prevederile art. 13 alin. (2) și ale art. 107 alin. (5) lit. g) și i) sunt neconstituționale în lipsa reglementării unui regim juridic clar, coerent, al sancțiunii exmatriculării, apt să realizeze un just echilibru între dreptul la educație al celui sancționat și drepturile celorlalți beneficiari ai actului educațional. Cu titlu exemplificativ, textul de lege nu reglementează situația în care un elev înscris în clasa a IX-a este exmatriculat cu drept de reînscrisere în următorul an școlar, în altă unitate de învățământ. Or, într-o atare situație se ridică întrebarea legitimă dacă nota obținută la evaluarea națională de către elevul exmatriculat își menține valabilitatea și va putea fi luată în considerare la repartiția în unitățile de învățământ liceal sau acesta va fi nevoit să susțină din nou examenul. În aceste condiții, instituirea normelor juridice privind procedura exmatriculării prin norme secundare, reprezentate de un ordin al ministrului, reprezintă o încălcare a Constituției în contextul în care o eventuală limitare a dreptului fundamental la învățatură poate suferi restrângeri exclusiv prin norme juridice cu caracter organic.

50. În consecință, se apreciază că dispozițiile art. 13 alin. (2) și ale art. 107 alin. (5) lit. g), h) și i) raportate la art. 107 alin. (10) din lege sunt neconstituționale.

51. Cu privire la încălcarea art. 44 alin. (2) teza întâi raportat la art. 136 alin. (1), (2) și (4) din Constituție, se arată că prevederile art. 146 din lege au ca scop instituirea unor norme juridice cu caracter special, derogatoriu, apte să determine o protecție sporită a bunurilor imobile aflate în proprietatea publică locală destinate desfășurării actului educațional, tocmai în virtutea interesului public major pe care îl reclamă învățământul public. Cu toate acestea, art. 146 din lege prezintă vicii de neconstituționalitate în ceea ce privește (i) reglementarea constituțională prevăzută la art. 136, (ii) reglementarea implicită a principiului securității juridice edictat la art. 1 alin. (5) din Legea fundamentală, precum și procedura întoarcerii legii relativ la dispozițiile art. 73 alin. (3) lit. m) raportat la art. 75 alin. (1), (4) și (5) din Constituția României.

52. Astfel, se consideră că o primă eroare vădită a modului de redactare a art. 146 este reprezentată de alin. (1), întrucât prevede că unitățile de învățământ de stat și unitățile de educație extrașcolară de stat pot deține și/sau administra bunuri proprietate publică. Or, titularii dreptului de proprietate publică, astfel cum prevede art. 136 alin. (2) din Constituție, pot fi statul și unitățile administrativ-teritoriale. O instituție publică nu poate fi titulara dreptului de proprietate publică, ci, cel mult, poate fi titulara anumitor drepturi reale principale ca moduri de punere în valoare a dreptului de proprietate publică. Așadar, în ceea ce privește art. 146 alin. (1) din lege, prin dihotomia prevăzută „pot deține/administra bunuri proprietate publică” este evident că intenția legiuitorului a fost aceea de a conferi unităților de învățământ preuniversitar de stat și unităților de educație extrașcolară de stat vocația de a dobândi în patrimoniu un drept de proprietate publică, ceea ce contravine art. 136 alin. (2) din Constituție. Astfel, folosirea noțiunii de „deținere” este indisolubil legată de prerogativa dispoziției, în antiteză cu noțiunea de „administra” care se circumscrie dreptului de administrare, ca modalitate de punere în valoare a dreptului de proprietate publică. Așadar, alin. (1) al art. 146 din lege este neconstituțional.

53. Totodată, art. 146 alin. (2) teza întâi din lege încalcă art. 136 și art. 1 alin. (5) din Constituție. Prin folosirea sintagmei „domeniu public local” se evidențiază confuzia pe care legiuitorul o face între conceptul de „drept de proprietate publică” și cel de „domeniu public”; astfel, în ceea ce privește dreptul de proprietate publică, acesta aparține exclusiv statului și unităților administrativ-teritoriale și are ca obiect bunurile prevăzute expres de textul constituțional de la art. 136 alin. (3), precum și bunuri de uz public și de interes public. Or, în aceste condiții, utilizarea sintagmei „domeniu public local” este eronată și riscă să creeze confuzie, în contextul în care, în accepțiunea sa largă, acest concept include atât bunurile aflate în proprietatea publică a unității administrativ-teritoriale, cât și bunurile aflate în proprietatea privată a acesteia. Însă, din modul în care este redactat art. 146 din lege rezultă că terenurile și clădirile în care își desfășoară activitatea unitățile de învățământ preuniversitar de stat sunt bunuri imobile aflate în proprietatea publică a unității administrativ-teritoriale, deci în domeniul public, în sens restrâns. Or, în contextul în care la alin. (1) al art. 146 se prevede că unitățile de învățământ „pot deține”, iar la alin. (2) se face trimitere la noțiunea de „domeniu public”, există premisele unor erori în ceea ce privește corecta stabilire și aplicare a regimului juridic al dreptului de proprietate ce are ca obiect terenurile și clădirile în care își desfășoară activitatea unitățile de învățământ.

54. În aceste condiții, alin. (2) al art. 146 din lege este susceptibil să creeze confuzii majore în ceea ce privește stabilirea naturii juridice a dreptului de proprietate asupra terenurilor și clădirilor în care își desfășoară activitatea unitățile de învățământ. Aceeași critică se menține inclusiv în ceea ce privește alin. (3) cu referire la noțiunea de „domeniu public județean”.

55. Cu privire la alin. (5) al art. 146, se arată că norma juridică instituită definește *in extenso* noțiunea de „bază materială” la care se face trimitere la alin. (2)—(4) și se pune problema distincției între terenurile și clădirile în care își desfășoară activitatea unitățile de învățământ preuniversitar de stat, deci care sunt afectate actului educațional și care fac obiectul dreptului de proprietate publică, și „spații pentru procesul de învățământ”, „terenuri agricole”, „ferme didactice”, „baze și complexuri culturale-sportive” afectate în mod direct și special funcționării învățământului, în condițiile în care despre acestea se pretinde că ar fi în proprietatea privată a unităților de învățământ.

56. Astfel, dacă se acceptă ipoteza că inclusiv componentele bazei materiale ar fi bunuri de interes public care fac obiectul dreptului de proprietate publică, atunci nici unitatea de învățământ preuniversitar de stat și nici oricare dintre instituțiile publice prevăzute la art. 146 alin. (2)—(4) nu pot fi titulare ale dreptului de proprietate publică, textul de lege prevăzut la alin. (5) fiind în ansamblu neconstituțional. Dacă se acceptă ipoteza că bunurile reprezentate de componentele bazei materiale ar fi bunuri aflate în proprietatea privată a unităților de învățământ preuniversitar de stat, respectiv a instituțiilor publice prevăzute la art. 146 alin. (2)—(4), atunci s-ar crea o confuzie între anumite categorii de bunuri imobile (spre exemplu, „spații pentru procesul de învățământ”) și clădirile în care își desfășoară activitatea unitățile de învățământ, prevăzute la art. 146 alin. (1). În aceste condiții, din modul cum este elaborat alin. (5) este imposibil să se realizeze o distincție clară între bunurile imobile care se regăsesc în cadrul bazei materiale care se află în proprietatea privată a unităților de învățământ și clădirile afectate actului educațional care se află în proprietatea publică a unității administrativ-teritoriale.

57. Cu privire la prevederile art. 146 alin. (7), (8) și (11) din lege, care reglementează instituția schimbării destinației bazei materiale, respectiv a terenurilor, precum și a spațiilor și a clădirilor, se consideră că acestea sunt neconstituționale în ansamblu prin raportare la principiul securității juridice, legiuitorul neconferind nicio garanție efectivă de protejare a terenurilor, clădirilor și bazei materiale afectate desfășurării activității școlare. În primul rând, noțiunea de „schimbare a destinației” nu este definită de textul legii; ca atare, există premisele unor interpretări diferite în practică. În al doilea rând, alin. (7) prevede că schimbarea destinației bazei materiale este realizată de autoritatea publică locală. Or, în acest context, s-ar desprinde concluzia că, deși baza materială, astfel cum este definită la alin. (5), este proprietatea privată a unităților de învățământ, respectiv a celorlalte instituții publice amintite, schimbarea de destinație, deci exercițiul dreptului de dispoziție, s-ar realiza de către autoritățile publice locale. Astfel, din această perspectivă, textul prevăzut la alin. (7) este neconstituțional prin raportare la alin. (2)—(4), instituindu-se o scindare a atributelor dreptului de proprietate între unitățile de învățământ și instituțiile publice amintite, pe de o parte, și

autoritatea publică locală, pe de altă parte, ceea ce încalcă art. 1 alin. (5), art. 44 și art. 136 din Constituție.

58. Criticile privind ambiguitățile redacționale se mențin inclusiv cu privire la alin. (8) și (11) care vizează schimbarea destinației terenurilor și clădirilor unităților de învățământ în primii 3 ani de la momentul încetării activității didactice, respectiv după primii 3 ani de la intervenirea acestui moment. Or, fără a se preciza în mod expres cauzele încetării activității didactice, existând astfel posibilitatea unor abuzuri din partea autorităților publice locale, care pot decide discreționar relocarea anumitor unități de învățământ cu consecința încetării forțate a activității didactice în respectivele spații, condițiile care stau la baza legalității dispoziției de schimbare a destinației sunt ambigue, nefiind definite noțiuni precum „activități care contribuie la dezvoltarea comunității locale”.

59. Se apreciază că art. 146 alin. (14) din lege este neconstituțional, în contextul în care autoritățile publice locale nu răspund penal, ceea ce nu se încadrează în principiul prevăzut de art. 135 alin. (1) din Codul penal. Așadar, se încalcă securitatea juridică.

60. Se mai subliniază că art. 146 alin. (15) din lege este neconstituțional prin raportare la art. 44, respectiv la art. 136 din Constituție, în contextul în care situația-premisă reprezentată de închirierea anumitor bunuri vizează atât terenurile și clădirile în care se desfășoară activitatea didactică și care intră în proprietatea publică a unității administrativ-teritoriale, cât și componentele bazei materiale care, în conformitate cu art. 146 alin. (2) teza finală, alin. (3) teza finală și alin. (4) teza finală, intră în proprietatea privată a unităților de învățământ, respectiv a instituțiilor publice. Mai mult, chiar și în ipoteza în care inclusiv baza materială a unităților de învățământ ar intra în proprietatea privată a unității administrativ-teritoriale, sunt inaplicabile reglementările ce vizează închirierea bunurilor aparținând domeniului public în contextul în care regimul juridic aplicabil este cel de drept comun. Se invocă Decizia nr. 6 din 9 mai 2011, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii, și se apreciază că un contract de închiriere ce are ca obiect punerea în valoare a unor bunuri proprietate privată a statului sau a unităților administrativ-teritoriale nu are natura juridică a unui act administrativ, fiind supus astfel regimului juridic al dreptului de proprietate privată.

61. Pentru toate aceste argumente, se apreciază că art. 146 din lege încalcă art. 1 alin. (5), art. 44 și art. 136 din Constituție.

62. Se mai arată că art. 19 alin. (25)—(29) din lege încalcă regimul juridic al proprietății reglementat de dispozițiile art. 44 și 136 din Constituție, precum și prevederile art. 1 alin. (5) cu referire la principiul securității juridice, întrucât instituie un mecanism de preluare de către consiliul județean, respectiv de către Consiliul General al Municipiului București, pentru unitățile de învățământ de pe raza teritorială a acestora, în situația în care autoritatea publică locală responsabilă nu își îndeplinește atribuțiile privind asigurarea finanțării unei unități de învățământ

preuniversitar, fiind astfel afectat în mod direct interesul superior al beneficiarului primar.

63. Se susține că noțiunea de „preluare” este lipsită de o definiție legală, motiv pentru care este imposibilă calificarea juridică a acestei operațiuni administrative. În cazul în care este vorba despre un transfer al proprietății între comună, oraș sau municipiu, după caz, și județ, sunt incidente dispozițiile art. 294 — *Trecerea unui bun din domeniul public al unei unități administrativ-teritoriale în domeniul public al altei unități administrativ-teritoriale* din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ. Cu toate acestea, un astfel de transfer implică, în mod obligatoriu, justificarea faptului că respectivele bunuri nu mai sunt de uz sau de interes local. Or, o astfel de concluzie nu poate fi acceptată, în contextul în care respectiva unitate de învățământ de stat asigură școlarizarea elevilor aflați, cu precădere, în respectiva unitate administrativ-teritorială.

64. Se susține că, în ipoteza în care preluarea se raportează exclusiv la schimbarea ordonatorului principal de credite, norma preconizată este neconstituțională prin raportare la art. 1 alin. (5) din Constituție, întrucât mecanismul preluării unității de învățământ de către consiliul județean nu este definit și este imposibil din punct de vedere logic, în contextul în care consiliul județean, în calitate de autoritate publică deliberativă la nivel județean, nu are personalitate juridică și nu poate exercita prerogativele dreptului de proprietate, în calitate sa de administrator al proprietății publice a județului, în contextul în care titularul dreptului de proprietate asupra terenului și clădirii în care își desfășoară activitatea respectiva unitate de învățământ este reprezentat de o altă unitate administrativ-teritorială.

65. Se arată că ambiguitatea și incoerența textului prevăzut la art. 19 alin. (25) din lege rezidă inclusiv prin instituirea a două condiții-premisă apte să determine activarea procedurilor de preluare: (i) pasivitatea autorității publice locale cedente de a asigura finanțarea respectivei unități de învățământ și (ii) afectarea în mod direct a interesului superior al beneficiarului primar. Prima condiție este neclară, neindicându-se dacă finanțarea la care se face trimitere este reprezentată exclusiv de finanțarea complementară prevăzută la art. 140 din lege sau de orice alt tip de finanțare care se asigură prin intermediul bugetului local; o astfel de apreciere este fundamentală în contextul în care atât finanțarea de bază, cât și finanțarea complementară, ca forme prin care se alocă resursele financiare unităților de învățământ preuniversitar de stat, se asigură prin bugetele locale din cote defalcate din unele venituri din bugetul de stat. Ca atare, includerea în bugetele locale a acestor tipuri de cheltuieli poate depinde inclusiv de (ne)diligența manifestată de autoritățile publice centrale, lipsa fondurilor publice nefiind în mod absolut culpabilă autorităților publice locale. A doua condiție, reprezentată de afectarea interesului superior al beneficiarului primar, este profund illogică și ambiguă, în contextul în care aceasta există numai în măsura în care este o consecință directă și nemijlocită a faptului că autoritățile publice

locale nu au putut asigura finanțarea unității de învățământ; or, vătămarea interesului superior al elevului există în orice moment în care finanțarea, indiferent de sursa acesteia, este insuficientă.

66. Mai mult decât atât, art. 19 alin. (26) reia din nou teza administrării de către consiliul județean a unității de învățământ astfel preluate. Or, administrarea reprezintă o prerogativă a dreptului de proprietate publică exercitat exclusiv de titularul dreptului de proprietate publică, respectiv unitatea administrativ-teritorială cedentă. În aceste condiții, eventuala scindare a atributelor dreptului de proprietate publică încalcă art. 136 din Constituție, care prevede expres și limitativ categoria drepturilor reale principale în baza cărora se poate realiza punerea în valoare a proprietății publice (administrarea, concesiunea, darea în folosință gratuită, respectiv închirierea). Inclusiv eventuala aparentă similitudine conceptuală între noțiunea de „administrare”, cuprinsă în textul de la art. 19 alin. (26), cu administrarea ca mod de punere în valoare a proprietății publice nu poate fi acceptată, în contextul în care dreptul de administrare, prevăzut expres la art. 136 alin. (4) din Constituție, poate fi acordat exclusiv regiilor autonome și instituțiilor publice. Or, consiliile județene nu sunt instituții publice, ci autorități publice.

67. În ceea ce privește art. 19 alin. (27) din lege, se arată că acesta intră într-o vădită contradicție cu alin. (25), în contextul în care instituie un mecanism de preluare diferit față de cel prevăzut de acest din urmă text legal. Dacă art. 19 alin. (25) prevede că preluarea se realizează exclusiv în baza unui acord al „tuturor părților implicate”, fără a exista o determinare clară a acestora, art. 19 alin. (27) prevede că preluarea se realizează prin hotărâre a consiliului județean, cu avizul conform al Ministerului Educației.

68. În conformitate cu dispozițiile art. 16 alin. (2) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, obiecția de neconstituționalitate a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului și Guvernului pentru a-și exprima punctele de vedere.

69. **Guvernul** apreciază că obiecția de neconstituționalitate formulată este neîntemeiată.

70. Cu privire la criticile de neconstituționalitate extrinsecă, Guvernul arată că din art. 1 alin. (4) din legea analizată rezultă că acest act reglementează, la nivel primar, totalitatea normelor juridice instituite pentru sfera raporturilor sociale privind organizarea generală a învățământului. În condițiile în care obiectul de reglementare al legii este foarte clar definit la art. 1 alin. (4) și la art. 10 alin. (1), fiind stabilit în mod clar faptul că în domeniul educației și al formării profesionale, prin sistemul național de învățământ, dispozițiile legii criticate prevalează asupra oricăror prevederi din alte acte normative, nu se poate susține că dispozițiile menționate de autorii sesizării nu se circumscriu organizării generale a învățământului. Mai mult, sfera de aplicabilitate rezultă cu evidență și din faptul că se statuează situația de conflict între acestea, caz în care se aplică dispozițiile legii învățământului preuniversitar. Astfel, procedura

de adoptare la nivelul Parlamentului a fost conformă cu normele statuate în Constituție.

71. Se arată că toate prevederile din lege se aplică în mod strict în legătură cu dreptul la educație și se circumscriu organizării generale a învățământului. Din analiza documentelor privind inițierea și desfășurarea procesului legislativ a proiectului de lege depus de Guvern, a formei adoptate de Camera Deputaților, ca primă Cameră sesizată, și a celei adoptate de Senat, în calitate de Cameră decizională, este evident faptul că modificările operate de către Senat față de forma adoptată de Camera Deputaților nu sunt de natură să imprime nici deosebiri majore de conținut juridic față de forma legii adoptată de Camera Deputaților și nici o configurație deosebită, semnificativ diferită față de cea a proiectului de lege în forma adoptată de Camera Deputaților. Legea adoptată a păstrat obiectul de reglementare al propunerii legislative inițiale, acestuia aducându-i-se unele corective minore sub aspectul numerotării articolelor și aspecte minore de exprimare care nu schimbă fundamental norma și scopul reglementării.

72. Senatul, în calitate de Cameră decizională, nu a făcut altceva decât să își asume și să își exercite un rol constituțional. Lipsirea Camerei decizionale de competența sa de a modifica sau de a completa legea, astfel cum a fost adoptată de prima Cameră sesizată, deci de a contribui la procesul de elaborare a legilor, ar echivala cu limitarea rolului său constituțional și cu acordarea unui rol preponderent primei Camere sesizate în raport cu cea decizională în procesul de elaborare a legilor. Art. 75 alin. (3) din Constituție nu exclude, ci, dimpotrivă, presupune ca proiectul sau propunerea legislativă adoptat/adoptată de prima Cameră sesizată să fie dezbătut/dezbătută în Camera decizională, unde să i se poată aduce modificări și completări. În acest caz, Camera decizională nu poate modifica substanțial obiectul de reglementare al inițiativei legislative, deci nu îl poate deturna de la finalitatea sa în procesul de adoptare a Legii învățământului preuniversitar. În procedura contestată nu a fost modificat substanțial obiectul de reglementare și, prin urmare, nu a fost modificată finalitatea acestuia.

73. În ceea ce privește motivele de neconstituționalitate intrinsecă, se arată că alin. (1) și (2) ale art. 101 din lege sunt constituționale, întrucât nu instituie un dublu mecanism de admitere. Evaluarea națională reprezintă un examen prin care se certifică dobândirea unor competențe la sfârșitul ciclului gimnazial. Așa cum prevede și legea, admiterea în învățământul liceal se poate realiza pe două căi: prin repartiție computerizată — care constituie regula — sau prin concurs de admitere — care, conform alin. (7) al art. 101, este la decizia consiliului de administrație al unității de învățământ. Concursul de admitere în clasa a IX-a poate fi organizat de către fiecare unitate de învățământ liceal, numai după susținerea examenului de evaluare națională, pentru un număr limitat de locuri atribuite prin planul de școlarizare și pentru acele specializări stabilite de consiliul de administrație al unității de învățământ. Prevederea vine să pună în aplicare normele europene care susțin stabilirea dreptului la educație diferențiată în funcție de particularitățile

fiecărui elev și de performanțele școlare ale acestuia. Mai mult, Recomandarea 1.284/1994 a Consiliului Europei subliniază cerințele educaționale speciale ale tinerilor cu potențial excepțional. Aceasta scoate în evidență importanța acordării asistenței și sprijinului necesar acestor tineri, astfel că sistemul de învățământ trebuie construit în așa fel încât să ofere educația adecvată pentru majoritatea copiilor, iar copiilor supradotați condiții educaționale adecvate care să le permită să își dezvolte complet abilitățile, în beneficiul lor și al întregii societăți. Educația diferențiată a tinerilor capabili de performanță înaltă se poate face prin adaptarea unității de învățământ la posibilitățile aptitudinale, cognitive, afective și motrice, la ritmul și la stilul de învățare ale acestor tineri, prin intermediul claselor specializate sau prin trasee curriculare diferențiate. Pe de altă parte, admiterea la liceu nu are ca scop asigurarea unei evaluări normative a elevilor la finalul clasei a VIII-a. Această evaluare se realizează prin examenul de evaluare națională. Autorii excepției pun semnul egalității între două instituții juridice totalmente diferite, între examenul de evaluare națională și o procedură de repartizare reprezentată de admitere.

74. Se arată că ideea că doar anumite licee organizează examen de admitere este falsă, deoarece toate liceele pot decide organizarea acestei selecții. Pe de altă parte, locurile rămase neocupate vor fi atribuite prin repartizare computerizată. Mai mult, faptul că și în prezent, la liceele cu profil vocațional, există un examen de admitere prin promovarea unor probe de aptitudini (de exemplu, probe sportive, artistice, lingvistice), care se susțin înaintea repartizării computerizate și pe baza cărora elevul este admis în clasa a IX-a, după promovarea examenului de evaluare națională.

75. Jurisprudența Curții Constituționale cu privire la limitele principiului constituțional al egalității variază între o egalitate strictă, uneori asimilată cu principiul nediscriminării, și o egalitate relativă, de tratament, care acceptă diferențierea regimului juridic, în funcție de particularitățile obiective ale situațiilor concrete. În jurisprudența sa, Curtea a considerat că egalitatea înseamnă și posibilitatea instituirii unui drept la diferență pentru situații juridice diferite. Principiul egalității în drepturi presupune ca tuturor absolvenților clasei a VIII-a să li se asigure posibilitatea de a fi admiși într-o unitate de învățământ de nivel liceal. Art. 16 din Legea fundamentală vizează egalitatea în drepturi între cetățeni în ceea ce privește recunoașterea în favoarea acestora a unor drepturi și libertăți fundamentale, nu și identitatea de tratament asupra aplicării unor măsuri, indiferent de natura lor. Se apreciază că nu sunt create premisele încălcării criteriului diferenței de tratament, deoarece nu există niciun fel de discriminare între absolvenții clasei a VIII-a care au promovat examenul de evaluare națională, toți având dreptul de a alege ce specializări doresc să urmeze. Chiar și în prezent admiterea la liceu se realizează diferențiat, în funcție de aptitudinile fiecărui elev. Drept urmare, nu se poate susține că o unitate de învățământ care nu mai poate organiza concurs de admitere în anul școlar următor este discriminată în raport cu alte unități de învățământ.

76. Se arată că art. 101 din lege nu încalcă nici art. 73 alin. (3) lit. n) din Constituție, deoarece organizarea sistemului de învățământ nu privește doar aspectele de organizare administrativă, ci are în vedere și totalitatea aspectelor legate de drepturile și obligațiile tuturor actorilor educaționali (elevi, părinți, cadre didactice, autorități publice). Prin transmiterea deciziei de organizare a admiterii, respectiv de stabilire a criteriilor de admitere către consiliul de administrație al unității de învățământ se urmărește o descentralizare a deciziei către nivelul local, deoarece doar la nivelul unității de învățământ se cunosc cel mai bine necesitățile.

77. În concluzie, dispozițiile legale criticate nu încalcă principiul constituțional al egalității în drepturi. Acest articol vizează egalitatea în drepturi între cetățeni în ceea ce privește recunoașterea în favoarea acestora a unor drepturi și libertăți fundamentale, nu și identitatea de tratament juridic asupra aplicării unor măsuri, indiferent de natura lor. În felul acesta se justifică nu numai admisibilitatea unui regim juridic diferit față de anumite categorii de persoane, ci și necesitatea lui.

78. Cu privire la criticile ce vizează art. 66 alin. (7)–(9) din lege, se arată că sistemele de supraveghere audio-video se pot instala doar în vederea asigurării pazei și protecției persoanelor, bunurilor și valorilor și numai ca urmare a consultării cadrelor didactice, a părinților și a elevilor din unitatea de învățământ preuniversitar. Acordul sau dezacordul scris al părinților/reprezentanților legali pentru supravegherea audio-video a elevilor este cuprins în contractul educațional încheiat cu aceștia. Mai mult, unitățile de învățământ cu sistem de supraveghere audio-video își asumă răspunderea publică în ceea ce privește respectarea și punerea în aplicare a prevederilor Regulamentului (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 (Regulamentul general privind protecția datelor), în special cu privire la modul de stocare, prelucrare și utilizare a datelor cu caracter personal obținute din înregistrările camerelor de supraveghere audio-video instalate în incinta unităților de învățământ.

79. În ceea ce privește accesul la înregistrări, acesta este strict reglementat. Pot avea acces la înregistrări elevul, părintele/reprezentantul legal, directorul unității de învățământ, celelalte persoane enumerate la art. 66 alin. (7), doar cu acceptul părintelui și cu aprobarea conducerii unității școlare. Drept urmare, norma juridică cuprinde în conținutul său toate garanțiile necesare pentru asigurarea protecției datelor cu caracter personal ale elevilor, prelucrarea acestora făcându-se în mod legal, echitabil și transparent, și fiind limitată la ceea ce este necesar în raport cu scopurile prelucrării, cu consimțământul persoanei vizate, pentru executarea unui contract educațional, în îndeplinirea unei obligații legale ce revine unității de învățământ.

80. Cu privire la criticile aduse art. 17 alin. (2) raportat la art. 20, art. 30 alin. (6) și art. 31 alin. (1) din lege, se arată că art. 17 în integralitatea sa nu face altceva decât să asigure dreptul la învățatură pentru toate persoanele, inclusiv pentru acele persoane care, din diferite motive, nu au avut un parcurs

educațional cursiv, parcurs corespunzător vârstei biologice. Norma vine să garanteze dreptul de a parcurge un învățământ general obligatoriu pentru toți cetățenii, respectiv de a oferi sprijin acestor categorii pentru completarea și finalizarea educației de bază corespunzătoare învățământului gimnazial sau învățământului obligatoriu, precum și pentru pregătirea în vederea obținerii unei calificări profesionale într-un anumit domeniu. Astfel, se reglementează școlarizarea persoanelor care au depășit cu mai mult de 3, respectiv 4 ani vârsta clasei prin forma de învățământ cu frecvență redusă sau prin programul „A doua șansă”. Art. 20 constituie temei de drept pentru implicarea autorităților administrației publice locale, a mediului economic, a cultelor recunoscute de lege și a organizațiilor neguvernamentale în organizarea programului „A doua șansă”. Nu se poate înscrie în clasa pregătitoare (vârsta clasei 6 ani) o persoană care are vârsta de 10, 11, 12 sau 18 ani. Diferențele psihosomatice, de dezvoltare fizică și psihică, sunt atât de mari, încât ar avea efecte negative asupra tuturor elevilor. Mai mult, și Legea educației naționale nr. 1/2011 reglementează programul „A doua șansă”, program care se aplică cu succes în unitățile de învățământ preuniversitar. În concluzie, stabilirea unor criterii de participare la acțiunile educaționale nu reprezintă o restrângere sau o îngrădire a dreptului la învățatură, tocmai prin programul „A doua șansă” statul asigurând o alternativă pentru ca fiecare cetățean să fie școlarizat.

81. Cu privire la criticile aduse art. 30 alin. (3) din lege, se arată că acest text reglementează, în integralitatea sa, serviciile de educație timpurie care se desfășoară în cadrul creșelor și grădinițelor, norma îndeplinind condițiile de claritate, coerență și predictibilitate. Definirea noțiunii de „servicii de educație timpurie complementare” se regăsește în chiar conținutul alin. (3), care explică în ce constau aceste servicii, respectiv ludotecă, grup de joacă, grădiniță comunitară. În prezent, în fiecare unitate administrativ-teritorială există cel puțin o unitate de învățământ preșcolar. Funcționarea unei unități de învățământ presupune existența unui număr suficient de antepreșcolari/preșcolari/elevi care, prin stabilirea costului standard, să asigure condițiile financiare necesare pentru funcționarea unității de învățământ. Existența unor comunități în zone izolate, zone care fac dificilă participarea copiilor la activitățile didactice din centrul de comună, fac necesară înființarea acestor servicii de educație timpurie complementare. Prevederile alin. (3) constituie o excepție de la regula instituită de art. 6 din lege, în sensul că în fiecare unitate administrativ-teritorială se organizează și funcționează unități de învățământ cu limba de predare română și/sau, după caz, cu predare în limbile minorităților naționale.

82. Susținerea autorilor sesizării potrivit căreia în cazul acestor servicii nu se asigură un învățământ gratuit este eronată. Aceste servicii vor funcționa ca structuri fără personalitate juridică ale unităților de învățământ din acea unitate administrativ-teritorială. Fiind o componentă a unei unități școlare, finanțarea se va face în conformitate cu prevederile art. 138 și următoarele din lege. Norma supusă analizei asigură

dreptul la învățătură pentru toți antepreșcolarii și preșcolarii din comunitate, iar criticile enunțate de autorii sesizării nu au nicio legătură cu încălcarea dreptului fundamental la învățătură, fiind simple alegeri fără fundament.

83. Cu privire la criticile aduse art. 31 alin. (1) și art. 32 alin. (1) și (3) din lege, se arată că scopul normei este acela de a asigura funcționarea atât a învățământului primar, cât și a celui gimnazial în program de dimineață. Deoarece alocarea fondurilor și construcția unor noi săli de clasă necesită timp, a fost stabilit un termen rezonabil până la care funcționarea învățământului primar și gimnazial să se realizeze numai în program de dimineață. Mai mult, afirmația autorilor sesizării potrivit căreia elevilor care frecventează cursurile școlare organizate în două schimburi le este îngădit accesul la programe complementare de tipul „Școală după școală” sau „Învățare remedială” este eronată. În acest sens, se face trimitere la art. 74 alin. (3) teza a doua și la art. 75 alin. (5) din lege, conchizându-se că legea reglementează și modalități alternative pentru asigurarea dreptului la învățătură, independent de programul de desfășurare a cursurilor școlare. Prin urmare, art. 31 alin. (1) și art. 32 alin. (1) și (3) nu încalcă art. 1 alin. (5), art. 16 și art. 32 din Constituție.

84. Cu privire la criticile aduse art. 83 alin. (1) din lege, se apreciază că textul normei este clar și lipsit de echivoc. Din redactarea alin. (1) rezultă cu claritate cine sunt beneficiarii gratuității, precum și pentru ce tipuri de transport public se acordă această gratuitate. Sintagma „beneficiază de gratuitate, în condițiile legii” nu este „o trimitere în alb, la o altă lege”, așa cum susțin autorii excepției. Partea finală a alin. (1) reglementează în concret obligația de a se elabora și aproba o hotărâre a Guvernului, inițiată de Ministerul Educației și Ministerul Transporturilor și Infrastructurii, cu consultarea structurilor asociative ale autorităților administrației publice locale pentru punerea în executare a prevederilor conținute în lege. Sintagma „inclusiv metropolitan și județean” se interpretează în sensul că gratuitatea se aplică și pentru transportul metropolitan și transportul județean. Hotărârea Guvernului la care face trimitere partea finală a alin. (1) nu condiționează acordarea propriu-zisă a gratuității transportului. Scopul acesteia este de a reglementa punerea în aplicare a prevederilor art. 83 din lege.

85. Cu privire la criticile aduse art. 13 alin. (2) și art. 107 alin. (5) lit. g), h) și i) raportate la art. 107 alin. (10) din lege, se apreciază că textul normei respectă atât rigorile impuse de normele de tehnică legislativă, cât și asigurarea dreptului la învățătură. Exmatricularea reprezintă o sancțiune disciplinară aplicată elevilor care, prin săvârșirea unor încălcări ale normelor de disciplină în spațiul școlar, dau naștere unor situații grave care pun în pericol dreptul la educație al celorlalți beneficiari primari, siguranța acestora sau a personalului din școală. Exmatricularea nu reprezintă o restrângere sau o limitare a dreptului la învățătură, aceasta fiind aplicată pe o durată determinată, astfel încât sancțiunea să își atingă scopul, respectiv să conducă la îndreptarea conduitei elevului, să

atenționeze elevul asupra gravității faptelor săvârșite. Totodată, exmatricularea are și un rol preventiv, în sensul că atrage atenția celorlalți elevi din unitatea de învățământ asupra consecințelor faptelor lor. Scopul exmatriculării este asigurarea unui mediu educațional echilibrat pentru toți elevii prin îndepărtarea temporară din mediul școlar a persoanei care a creat starea de pericol. Totodată, elevii sancționați cu exmatricularea beneficiază de consiliere, intervenție psihologică și psihoterapie, precum și de activități remediale.

86. Cu privire la pretinsa contradicție existentă între art. 13 alin. (2) și art. 107 alin. (10) din lege, se arată că o asemenea afirmație nu se susține. Protejarea dreptului la educație al celorlalți beneficiari primari are în vedere inclusiv siguranța elevilor în spațiul școlar. Mai mult, procedura de sancționare a elevilor va fi stabilită prin Statutul Elevilor, avându-se în vedere realizarea unui echilibru între dreptul la educație al celui sancționat și drepturile celorlalți beneficiari ai actului educațional.

87. Cu privire la criticile aduse art. 146 din lege, se arată că, potrivit acestuia terenurile și clădirile în care își desfășoară activitatea unitățile de învățământ special de stat fac parte din domeniul public județean, respectiv al municipiului București și sunt în administrarea consiliului județean, respectiv a consiliilor locale ale sectoarelor municipiului București în a căror rază teritorială își desfășoară activitatea. Celelalte componente ale bazei materiale a unităților de învățământ special de stat sunt de drept proprietatea acestora și sunt administrate de către acestea prin consiliile de administrație. De asemenea, terenurile și clădirile în care își desfășoară activitatea direcțiile județene de învățământ preuniversitar/Direcția Municipiului București de Învățământ Preuniversitar (DJIP/DMBIP), unitățile de educație extrașcolară de stat, centrele județene de resurse și asistență educațională/Centrul Municipiului București de Resurse și Asistență Educațională (CJRAE/CMBRAE), precum și alte unități din subordinea Ministerului Educației, ale căror cheltuieli curente și de capital se finanțează de la bugetul de stat, fac parte din domeniul public al statului și sunt administrate de Ministerul Educației, prin DJIP/DMBIP și prin consiliile de administrație ale acestor unități, respectiv de către conducătorul acestora, acolo unde nu există organ colectiv de conducere. Celelalte componente ale bazei materiale sunt de drept proprietatea unităților/instituțiilor respective și sunt administrate de acestea.

88. Înțelesul sintagmei „celelalte componente ale bazei materiale”, prevăzută la alin. (2)–(4) ale aceluiași articol, cuprinde bunuri imobile și mobile afectate în mod direct și special funcționării învățământului, ca serviciu public, pentru satisfacerea interesului general, astfel: spații pentru procesul de învățământ, mijloace de învățământ, bunuri mobile dobândite în urma implementării de proiecte cu finanțare rambursabilă sau nerambursabilă, biblioteci, ateliere școlare, ferme didactice, terenuri agricole, cămine, internate, cantine, cluburi ale elevilor, baze și complexuri cultural-sportive, tabere școlare, edituri și tipografii, unități de microproducție, spații cu destinația de

locuință, orice alt obiect care intră în patrimoniul destinat învățământului și salariaților din învățământul preuniversitar. Aceste componente ale bazei materiale sunt inalienabile, insesizabile și imprescriptibile pe toată durata utilizării în sistemul de învățământ.

89. Președinții celor două Camere ale Parlamentului nu au comunicat punctele lor de vedere asupra obiecției de neconstituționalitate.

90. La dosarul cauzei au fost depuse puncte de vedere formulate de domnii Nicolae-George Drăgulănescu și Gheorghe Soare, în calitate de *amicus curiae*, prin care s-a solicitat admiterea obiecției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând obiecția de neconstituționalitate, punctul de vedere al Guvernului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, dispozițiile legii criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

91. **Obiectul controlului de constituționalitate**, astfel cum a fost formulat, îl constituie Legea învățământului preuniversitar. Însă, analizând criticile de neconstituționalitate formulate, se constată că, în realitate, obiect al controlului îl constituie dispozițiile punctuale ale art. 13 alin. (2), art. 17 alin. (2), art. 19 alin. (1) lit. a), alin. (2) și (25)—(29), art. 20, art. 28 alin. (2), art. 30 alin. (6), art. 31 alin. (1), art. 32 alin. (1), art. 66 alin. (7)—(9), art. 83 alin. (1)—(5), (7), (8) și (10), art. 101 alin. (2) și (4)—(12), art. 107 alin. (5) lit. g), h) și i) și alin. (10), (14) și (17), art. 128 alin. (2), (10) și (11), art. 146, art. 152 alin. (2), art. 193 alin. (1) lit. a) și art. 237 alin. (1) din Legea învățământului preuniversitar, precum și legea în ansamblul său, având în vedere criticile de neconstituționalitate extrinsecă ce vizează modul de adoptare a dispozițiilor art. 46 alin. (10), art. 62 alin. (6), art. 93 alin. (1), art. 146 alin. (1), art. 148 și art. 219 din lege. Textele criticate în mod punctual au următorul cuprins:

— **Art. 13 alin. (2):** „*Exmatricularea beneficiarilor primari pe perioada învățământului obligatoriu poate fi realizată numai în situații grave, în urma încălcării normelor de disciplină în spațiul școlar, în vederea protejării dreptului la educație al celorlalți beneficiari primari. Exmatricularea poate fi dispusă numai după parcurgerea unei proceduri disciplinare care garantează dreptul la apărare și contestație.*”;

— **Art. 17 alin. (2):** „(2) *Învățământul obligatoriu este învățământ cu frecvență. Pentru persoanele care au depășit cu mai mult de 3 ani vârsta clasei în învățământul primar, cu mai mult de 4 ani vârsta clasei în învățământul gimnazial, respectiv cu mai mult de 5 ani vârsta clasei în învățământul liceal, învățământul obligatoriu se poate organiza și în forma de învățământ cu frecvență redusă, în conformitate cu prevederile metodologiei aprobate prin ordin al ministrului educației sau prin programul «A doua șansă».*”;

— **Art. 19 alin. (1) lit. a), alin. (2) și (25)—(29):** „(1) *Rețeaua școlară cuprinde totalitatea:*

a) *unităților de învățământ autorizate să funcționeze provizoriu, precum și a unităților de învățământ acreditate;*

[...]

(2) *Procesul de înființare a unei unități de învățământ preuniversitar cuprinde două etape, care se desfășoară astfel:*

a) *orice persoană juridică de drept public sau privat, interesată în furnizarea de educație, se supune procesului de evaluare și parcurge procedura de autorizare de funcționare provizorie, potrivit dispozițiilor art. 237—239;*

b) *unitatea autorizată să funcționeze provizoriu care îndeplinește condițiile parcurge procedura de acreditare prevăzută la art. 240—245.*

[...]

(25) *În situația în care autoritățile administrației publice locale nu își îndeplinesc atribuțiile privind asigurarea finanțării unei unități de învățământ preuniversitar și este afectat în mod direct interesul superior al beneficiarului primar, unitatea de învățământ preuniversitar poate fi preluată, cu acordul tuturor părților implicate, pentru o perioadă de cel puțin 5 ani școlari, de consiliul județean în raza administrativ-teritorială în care se află sau, după caz, de Consiliul General al Municipiului București, pentru unitățile de învățământ de pe raza municipiului București.*

(26) *Pe perioada preluării unității de învățământ preuniversitar, prin excepție de la prevederile art. 139, fondurile aferente finanțării destinate unității de învățământ preluate, care erau susținute prin intermediul bugetelor consiliilor locale, sunt alocate consiliilor județene care preiau administrarea.*

(27) *Constatarea situației prevăzute la alin. (25) se face de ARACIIP, printr-un raport de inspecție generală, realizat la solicitarea DJIP/DMBIP, înaintat spre aprobare Ministerului Educației. După aprobarea raportului, începând cu anul școlar următor, unitățile de învățământ se cuprind în rețeaua școlară în baza hotărârii consiliului județean/Consiliului General al Municipiului București emise cu avizul conform al Ministerului Educației. ARACIIP transmite raportul aprobat de ministrul educației organelor teritoriale de control ale Curții de Conturi a României care vor analiza modul de respectare a regulilor ce guvernează execuția bugetară, conform prevederilor legale în vigoare.*

(28) *În situația menționată la alin. (25), ARACIIP va efectua vizite de evaluare, cel puțin anual, pe baza unei proceduri de monitorizare specială. Prin această procedură de monitorizare, ARACIIP dispune de mecanisme de monitorizare și de îndrumare permanente. Înainte cu un an școlar de finalizarea perioadei pentru care unitatea de învățământ preuniversitar a fost preluată, ARACIIP împreună cu DJIP/DMBIP realizează o analiză privind capacitatea autorității administrației publice locale de a relua atribuțiile de finanțare a unității de învățământ.*

(29) *Condițiile de declanșare a procedurii și criteriile de luare a măsurii prevăzute la alin. (25), precum și mecanismele de finanțare aplicabile ulterior preluării sunt stabilite prin lege inițiată de Ministerul Educației, cu respectarea prevederilor incidente din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare.*

— **Art. 20:** „(1) *Ministerul Educației, prin DJIP, respectiv DMBIP, în colaborare cu autoritățile administrației publice locale,*

mediul economic, cultele recunoscute de lege și organizațiile neguvernamentale poate organiza, în regim gratuit și cu durată flexibilă, programe de tip «A doua șansă» atât pentru învățământul primar, cât și pentru învățământul gimnazial și liceal, pentru persoanele care au depășit vârsta corespunzătoare clasei potrivit dispozițiilor art. 17 alin. (2), indiferent dacă persoana respectivă a mai fost sau nu înscrisă în sistemul de învățământ preuniversitar sau de momentul și motivele abandonului școlar. Înscrierea în program se face prin intermediul unei solicitări transmise online sau prin depunerea acesteia la sediul unității de învățământ din localitatea de domiciliu a solicitantului sau la cea mai apropiată unitate de învățământ.

(2) Programele educaționale «A doua șansă» se organizează de unități de învățământ acreditate/autorizate sau de alte entități în parteneriat cu o unitate de învățământ acreditată/autorizată, conform metodologiei privind organizarea programului educațional «A doua șansă» aprobată prin ordin al ministrului educației.”;

— Art. 28 alin. (2): „(2) În cadrul sistemului național de învățământ preuniversitar, se pot înființa și pot funcționa, unități de învățământ sau grupe/clase constituite pe bază de contracte de parteneriat public-privat, între autoritatea publică și furnizori privați sau între unități de învățământ de stat și unități de învățământ particulare și profesionale acreditate.”;

— Art. 30 alin. (6): „(6) Angajatorii care înființează, potrivit prezentei legi, unități de învățământ preuniversitar pentru a oferi servicii de educație timpurie, destinate cu precădere copiilor propriilor angajați, beneficiază de facilități, cu scopul susținerii acestora în desfășurarea procesului de învățământ, în conformitate cu prevederile metodologiei aprobate prin hotărâre a Guvernului, inițiată de Ministerul Educației. Angajatorul poate opta pentru deducerea parțială a sumelor acordate în mod distinct angajaților pentru acoperirea costurilor cu educația timpurie a copiilor, din obligațiile ce îi revin ca plată la bugetul de stat.”;

— Art. 31 alin. (1): „(1) Învățământul primar care cuprinde clasa pregătitoare și clasele I—IV se organizează și funcționează cu program de dimineață, începând cu anul școlar 2029—2030.”;

— Art. 32 alin. (1): „(1) Învățământul gimnazial cuprinde clasele V—VIII, se organizează și funcționează, de regulă, cu program de dimineață.”;

— Art. 66 alin. (7)—(9): „(7) Unitățile de învățământ cu sistem de supraveghere audio-video au obligația de a permite accesul la înregistrări următoarelor categorii de persoane:

a) părintelui, tutorelui legal sau elevului major, în baza unei cereri motivate scrise, cu aprobarea directorului unității de învățământ;

b) directorului unității de învățământ, reprezentanților DJIP/DMBIP și reprezentanților Ministerului Educației;

c) psihologului/consilierului școlar din unitatea de învățământ, cu acordul părintelui, al tutorelui legal sau al elevului major, cu aprobarea directorului unității de învățământ;

d) personalului medical, dacă este cazul.

(8) Punerea înregistrărilor audio-video la dispoziție persoanelor enumerate la alin. (7) lit. a) se face pe bază de cerere scrisă, justificată, adresată directorului unității de învățământ. Cererea trebuie să cuprindă, pe lângă justificare, și perioada de timp corespunzătoare înregistrărilor care se solicită.

(9) Punerea înregistrărilor audio-video la dispoziție persoanelor enumerate la alin. (7) lit. a) se realizează în maximum 2 zile de la momentul înregistrării cererii.”;

— Art. 83 alin. (1)—(5), (7), (8) și (10): „(1) Elevii din învățământul preuniversitar acreditat/autorizat, inclusiv cei înmatriculați în cadrul unităților de învățământ preuniversitar înscrise în Registrul special al unităților de învățământ preuniversitar care funcționează după un curriculum străin, prevăzut la art. 117 alin. (10) lit. r) pct. (iv), beneficiază de gratuitate, în condițiile legii, la serviciile publice de transport public local, inclusiv metropolitan și județean, rutier, naval, cu metroul, precum și feroviar la toate categoriile de trenuri, clasa a II-a, pe tot parcursul anului școlar, în scopul asigurării dreptului la educație, în conformitate cu prevederile unei hotărâri de Guvern, inițiată de Ministerul Educației și Ministerul Transporturilor și Infrastructurii, cu consultarea structurilor asociative ale autorităților administrației publice locale.

(2) Finanțarea gratuității prevăzute la alin. (1):

a) pentru transportul public local și metropolitan rutier se asigură din bugetele locale, din sume defalcate din unele venituri ale bugetului de stat, aprobate anual cu această destinație;

b) pentru transportul public rutier județean și interjudețean, se asigură elevilor care sunt școlarizați în altă localitate decât cea de domiciliu pentru cheltuielile de transport dus-întors, în funcție de distanța dintre localitatea de domiciliu și localitatea în care sunt școlarizați, pe durata cursurilor școlare, de la bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Educației, prin DJIP/DMBIP, către operatorii de transport public, în conformitate cu hotărârea Guvernului prevăzută la alin. (1);

c) elevilor care sunt cazați la internat sau în gazdă în localitatea unde studiază li se asigură decontarea cheltuielilor de transport între localitatea în care studiază și localitatea de domiciliu, astfel

(i) contravaloarea a 4 călătorii dus-întors/lună, din bugetul Ministerului Educației, prin unitățile de învățământ unde sunt școlarizați. Decontarea se face pe baza documentelor de transport;

(ii) contravaloarea unei călătorii dus-întors efectuate în perioada fiecărei sărbători legale, din bugetul Ministerului Educației, prin unitățile de învățământ unde sunt școlarizați. Decontarea se face pe baza documentelor de transport.

(3) Hotărârea de dare în administrare sau, după caz, contractul de delegare a gestiunii, din cadrul programelor județene și interjudețene de transport public local de persoane prin curse regulate, include cerințe clare cu privire la politica de tarifare practică pentru elevii din învățământul preuniversitar.

(4) Prin derogare de la prevederile Legea serviciilor publice de transport persoane în unitățile administrativ-teritoriale nr. 92/2007, cu modificările și completările ulterioare, Autoritatea Națională de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice, denumită în continuare ANRSC, în calitate de autoritate de reglementare competentă pentru serviciile publice, elaborează normele-cadru privind stabilirea, ajustarea și modificarea tarifelor serviciilor publice de transport local și județean, inclusiv în vederea asigurării gratuității prevăzute la alin. (1).

(5) Prin contractele de serviciu public se asigură compensarea operatorilor de transport de către autoritățile contractante pentru obligațiile de serviciu public aferente gratuității elevilor. Nerespectarea de către operatorii de transport a gratuității elevilor se sancționează cu încetarea de drept a contractului de serviciu public. În vederea dovedirii calității de elev, operatorii de transport care nu au acces la sistemul informatic al Ministerului Educației au obligația instalării de cititoare de card, la punctele de vânzare sau în mijloacele de transport public, după caz, în termen de doi ani de la aprobarea Metodologiei de operaționalizare a Cardului Național de Elev.

[...]

(7) Dovada calității de beneficiar al gratuității la transport se face prin Cardul Național de Elev sau prin orice alt înscris, emis de unitatea de învățământ, din care rezultă calitatea de elev.

(8) În cazul în care elevii care nu sunt școlarizați în satul, comuna, orașul sau municipiul de domiciliu și nu beneficiază de existența serviciilor de transport public, aceștia beneficiază, pe durata cursurilor școlare, de o sumă forfetară lunară al cărei quantum se stabilește anual, cu avizul conform al ANRSC, prin hotărâre a consiliului județean, în funcție de distanța dintre unitatea de învățământ și domiciliu. În toate cazurile, DJIP/DMBIP realizează analize semestriale cu privire la aceste situații și le prezintă Ministerului Educației și autorităților locale competente în vederea extinderii serviciilor publice de transport de persoane.

[...]

(10) Finanțarea facilităților prevăzute la alin. (8) se face de la bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Educației.”;

— Art. 101 alin. (2) și (4)—(12): „(2) Unitățile de învățământ liceal pot organiza concurs de admitere în clasa a IX-a, pentru anumite specializări sau pentru toate specializările, pentru maximum 50% din numărul de locuri atribuite prin planul de școlarizare, raportat la numărul de formațiuni de studiu după susținerea de către elevi a evaluării naționale.

[...]

(4) Locurile rămase neocupate după organizarea concursului și repartizarea în urma acestuia conform alin. (2) și (3) se atribuie pe baza rezultatelor obținute la evaluarea națională, conform opțiunilor exprimate, prin repartiție computerizată.

(5) În situația în care la concursul de admitere, pentru fiecare specializare, se înscrie un număr de elevi mai mic decât numărul locurilor scoase la concurs, unitatea respectivă nu are dreptul

de a organiza concurs de admitere pentru specializarea respectivă în anul școlar următor.

(6) Data desfășurării concursului de admitere se stabilește prin ordinul ministrului educației privind aprobarea calendarului de desfășurare a probelor evaluării naționale, a repartizării și admiterii în învățământul liceal și se face publică la începutul fiecărui an școlar.

(7) Organizarea concursului și criteriile de admitere se stabilesc prin hotărârea consiliului de administrație al unității de învățământ, care se publică pe site-ul acesteia, la începutul fiecărui an școlar. Concursul de admitere constă în administrarea a două probe, stabilite la nivelul unității de învățământ, care vizează discipline aferente profilului/specializării.

(8) Probele pentru concursul de admitere sunt standardizate și unice la nivel național, fiind elaborate sub coordonarea CNCE, pe baza programei școlare, în conformitate cu prevederile metodologiei aprobate prin ordin al ministrului educației.

(9) Pot participa la concursul de admitere elevii care au obținut cel puțin nota 5 (cinci) la fiecare probă a evaluării naționale. Candidații sunt admiși în ordinea descrescătoare a mediei de admitere, în limita locurilor disponibile, cu condiția promovării fiecărei probe cu minimum nota 5 (cinci). Elevii care nu au fost admiși la concursul de admitere participă la repartiția computerizată.

(10) Prin excepție de la prevederile alin. (2) și (3), unitățile de învățământ organizează, pentru filiera vocațională, anterior susținerii evaluării naționale, probe de aptitudini specifice pentru admitere.

(11) Unitățile de învățământ din cadrul învățământului liceal tehnologic și tehnologic dual stabilesc condițiile de acces în colaborare cu operatorii economici parteneri.

(12) Pentru situațiile prevăzute la alin. (10) și (11) unitățile de învățământ au obligația de a publica pe site-ul lor disciplina sau disciplinele la care se susțin probele de aptitudini, programele și procedurile de organizare a acestora, pentru fiecare generație, până cel mai târziu la începutul clasei a VIII-a. Probele suplimentare de admitere se susțin la cel mult două discipline.”;

— Art. 107 alin. (5) lit. g), h) și i) și alin. (10), (14) și (17): „(5) Sancțiunile ce pot fi aplicate elevilor, în funcție de gravitatea faptei, sunt: [...]

g) exmatricularea cu drept de reînscrisere, în anul școlar următor, în aceeași unitate de învățământ;

h) exmatricularea cu drept de reînscrisere, în anul școlar următor, în altă unitate de învățământ;

i) exmatricularea fără drept de reînscrisere pentru elevii din învățământul postliceal.

[...]

(10) Sancțiunile prevăzute la alin. (5) lit. f) și g) se pot aplica în învățământul obligatoriu numai în situații foarte grave, când prezența elevului în școală pune în pericol siguranța elevilor sau a personalului din școală, afectând dreptul la educație, respectiv la muncă.

[...]

(14) Procedura de aplicare a sancțiunilor prevăzute la alin. (5) este reglementată de Statutul elevului, prevăzut la art. 105 alin. (4).

[...]

(17) Elevii care se fac responsabili de deteriorarea sau sustragerea bunurilor unității de învățământ sunt obligați să acopere, în conformitate cu prevederile din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările și completările ulterioare, toate cheltuielile ocazionate de lucrările necesare reparațiilor sau, după caz, să restituie bunurile ori să suporte toate cheltuielile pentru înlocuirea bunurilor deteriorate sau sustrase.”;

— Art. 128 alin. (2), (10) și (11): „(2) În unitățile de învățământ de stat, consiliul de administrație este organul deliberativ de conducere al unității de învățământ și este constituit din 7, 9 sau 11 membri, astfel:

a) în cazul în care consiliul de administrație este format din 7 membri, aceștia sunt: directorul, 2 cadre didactice, 2 reprezentanți ai părinților, primarul sau un reprezentant al primarului, un reprezentant al consiliului local. Prevederile se aplică în mod corespunzător unităților de învățământ cu efective mai mici de 300 de beneficiari primari. Cvorumul de ședință este constituit în prezența a cel puțin 4 membri;

b) în cazul în care consiliul de administrație este format din 9 membri, aceștia sunt: directorul, 3 cadre didactice, din care 1 reprezentant poate fi un reprezentant al personalului didactic auxiliar, primarul sau un reprezentant al primarului, 2 reprezentanți ai consiliului local, 2 reprezentanți ai părinților. Prevederile se aplică în mod corespunzător unităților de învățământ cu efective între 301 și 400 de beneficiari primari. Cvorumul de ședință este constituit în prezența a cel puțin 5 membri;

c) în cazul în care consiliul de administrație este format din 11 membri, aceștia sunt: directorul, 4 cadre didactice din care 1 reprezentant poate fi un reprezentant al personalului didactic auxiliar, primarul sau un reprezentant al primarului, 2 reprezentanți ai consiliului local, 3 reprezentanți ai părinților. Prevederile se aplică în mod corespunzător unităților de învățământ cu efective de peste 400 de beneficiari primari. Cvorumul de ședință este constituit în prezența a cel puțin 6 membri;

[...]

(10) Hotărârile privind angajarea, motivarea, evaluarea, recompensarea, răspunderea disciplinară și disponibilizarea personalului didactic se iau la nivelul unității de învățământ de către consiliul de administrație, cu majoritatea voturilor membrilor consiliului. Angajatorul este unitatea de învățământ.

(11) În cazul în care hotărârile consiliului de administrație nu pot fi luate conform alin. (10), acesta va fi reconvocat o singură dată. La următoarea ședință cvorumul de ședință necesar adoptării este de jumătate plus unu din membrii consiliului de administrație, iar hotărârile consiliului de administrație se adoptă cu 2/3 din voturile celor prezenți. Dacă în urma votului nu se

obține numărul de 2/3 din voturile celor prezenți, hotărârea nu poate fi adoptată”;

— Art. 146: „(1) Unitățile de învățământ și de educație extrașcolară pot deține și/sau administra:

a) bunuri proprietate publică — unitățile de învățământ și de educație extrașcolară de stat;

b) bunuri proprietate privată — unitățile de învățământ și de educație extrașcolară particulare;

c) bunuri proprietate publică și/sau privată, în funcție de entitatea care le-a înființat — unitățile de învățământ și de educație extrașcolară confesionale.

(2) Terenurile și clădirile în care își desfășoară activitatea unitățile de învățământ preuniversitar de stat fac parte din domeniul public local și sunt administrate de către consiliile locale. Celelalte componente ale bazei materiale sunt de drept proprietatea unităților de învățământ preuniversitar de stat și sunt administrate de către acestea prin consiliile de administrație, conform legislației în vigoare.

(3) Terenurile și clădirile în care își desfășoară activitatea unitățile de învățământ special de stat, fac parte din domeniul public județean, respectiv al municipiului București, și sunt în administrarea consiliului județean, respectiv a consiliilor locale ale sectoarelor municipiului București, în a căror rază teritorială își desfășoară activitatea. Celelalte componente ale bazei materiale a unităților de învățământ special de stat sunt de drept proprietatea acestora și sunt administrate de către acestea prin consiliile de administrație.

(4) Terenurile și clădirile în care își desfășoară activitatea DJIP/DMBIP, unitățile de educație extrașcolară de stat, CJRAE/CMBRAE, precum și alte unități din subordinea Ministerului Educației, ale căror cheltuieli curente și de capital se finanțează de la bugetul de stat, fac parte din domeniul public al statului și sunt administrate de Ministerul Educației, prin DJIP/DMBIP și prin consiliile de administrație ale acestor unități, respectiv de către conducătorul acestora, acolo unde nu există organ colectiv de conducere. Celelalte componente ale bazei materiale sunt de drept proprietatea unităților/instituțiilor respective și sunt administrate de acestea.

(5) Înțelesul sintagmei «celelalte componente ale bazei materiale», prevăzute la alin. (2)—(4), cuprinde bunuri imobile și mobile afectate în mod direct și special funcționării învățământului, ca serviciu public, pentru satisfacerea interesului general, astfel: spații pentru procesul de învățământ, mijloace de învățământ, bunuri mobile dobândite în urma implementării de proiecte, cu finanțare rambursabilă sau nerambursabilă, biblioteci, ateliere școlare, ferme didactice, terenuri agricole, cămine, internate, cantine, cluburi ale elevilor, baze și complexuri cultural-sportive, tabere școlare, edituri și tipografii, unități de microproducție, spații cu destinația de locuință, orice alt obiect ce intră în patrimoniul destinat învățământului și salariaților din învățământul preuniversitar. Aceste componente ale bazei materiale sunt inalienabile, insesizabile și imprescriptibile pe toată durata utilizării în sistemul de învățământ.

(6) Nu fac parte din domeniul public local, județean, al municipiului București, respectiv al statului, terenurile și clădirile prevăzute la alin. (2)—(4), deținute în baza unor contracte de închiriere, concesiune sau comodat, proprietarii acestora fiind alte persoane fizice sau juridice și nici imobilele dobândite în proprietate de către unitățile de învățământ în baza unor contracte de donație.

(7) Schimbarea destinației bazei materiale a unităților de învățământ preuniversitar de stat se poate face pentru activități care nu influențează negativ activitatea didactică și contribuie la dezvoltarea comunității locale de către autoritățile administrației publice locale numai cu avizul conform al Ministerului Educației.

(8) Schimbarea destinației terenului folosit de unitățile de învățământ preuniversitar de stat, precum și a spațiilor/clădirilor în care nu se mai desfășoară activități didactice se poate face pentru servicii publice de interes local, județean și național, respectiv pentru activități care contribuie la dezvoltarea comunității locale, în primii 3 ani calendaristici de la încetarea activității didactice în spațiul respectiv, de autoritățile administrației publice locale numai cu avizul conform al Ministerului Educației.

(9) Procedurile de elaborare a avizelor conform alin. (7) și (8), precum și condițiile necesare acordării acestora, se aprobă prin ordin al ministrului educației.

(10) Termenul pentru soluționarea cererii de emitere a avizului conform este de 90 de zile calendaristice de la data înregistrării solicitării.

(11) Schimbarea destinației terenului folosit de unitățile de învățământ preuniversitar de stat, precum și a spațiilor/clădirilor în care nu se mai desfășoară activități didactice se poate face după primii 3 ani calendaristici de la încetarea activității didactice în spațiul respectiv, de către autoritățile administrației publice locale, prin hotărâre a consiliului local/consiliului județean, fără avizul conform al Ministerului Educației, cu informarea scrisă a acestuia, numai pentru servicii publice de interes local, județean și național, respectiv pentru activități care contribuie la dezvoltarea comunității locale.

(12) În cazul în care, după schimbarea destinației spațiilor/clădirilor sau a terenului, activitatea specifică actului educațional în context formal, nonformal și informal se poate relua, existând solicitări din partea comunității locale sau a DJIP/DMBIP, fiind îndeplinite criteriile pentru înființarea, respectiv extinderea activității unei unități de învățământ preuniversitar de stat, autoritățile administrației publice locale sunt obligate să reamenajeze și să readucă imobilul la standardele necesare desfășurării activității educaționale sau să asigure un alt spațiu corespunzător realizării unui act educațional de calitate.

(13) Actele de schimbare a destinației bazei materiale efectuate cu încălcarea dispozițiilor alin. (8)—(11) sunt nule de drept.

(14) Schimbarea destinației bazei materiale de autoritățile administrației publice locale, în lipsa avizului conform emis de

Ministerul Educației, constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 5 ani sau cu amendă.

(15) Închirierea terenurilor și clădirilor, inclusiv a celorlalte componente ale bazei materiale, se realizează numai cu avizul conform al Ministerului Educației, potrivit reglementărilor legale ce vizează închirierea bunurilor aparținând domeniului public.”;

— Art. 152 alin. (2): „(2) Învățarea în contexte formale se realizează și în unități și instituții de învățământ preuniversitar. Elementele care definesc învățarea formală sunt prevăzute la art. 182 alin. (1) din Legea învățământului superior.”;

— Art. 193 alin. (1) lit. a): „(1) Pentru ocuparea funcțiilor didactice auxiliare trebuie îndeplinite următoarele condiții de studii:

a) pentru funcția de bibliotecar, de documentarist și de redactor — absolvirea, cu examen de diplomă, a unei instituții de învățământ superior, secția de biblioteconomie, sau a altor instituții de învățământ superior, ai căror absolvenți au studiat în timpul școlarizării disciplinele de profil din domeniul biblioteconomiei, absolvenți ai învățământului postliceal sau liceal cu diplomă în domeniu/absolvirea cu examen de diplomă a unei instituții de învățământ preuniversitar, secția de biblioteconomie, sau a altor instituții de învățământ preuniversitar ai căror absolvenți au studiat în timpul școlarizării disciplinele de profil din domeniul biblioteconomiei. Pot ocupa funcția de bibliotecar, de documentarist sau de redactor și alți absolvenți ai învățământului superior, postliceal sau liceal cu diplomă, pe perioadă determinată, dacă au urmat un curs de inițiere în domeniu.”;

— Art. 237 alin. (1): „(1) Autorizarea de funcționare provizorie conferă furnizorului dreptul de a face înscrieri și de a desfășura procesul de învățământ. Pentru obținerea autorizării de funcționare provizorie, organizația interesată de furnizarea de servicii de învățământ preuniversitar se adresează ARACIIP, în vederea demarării procedurii de obținere a autorizării provizorii.”

92. Textele constituționale invocate în susținerea obiecției de neconstituționalitate sunt cele ale art. 1 alin. (3) privind statul de drept și alin. (5) în componentele sale privind calitatea legii și respectarea Constituției și a supremației sale, ale art. 16 privind egalitatea în drepturi, ale art. 26 privind viața intimă, familială și privată, ale art. 32 privind dreptul la învățătură, ale art. 44 privind dreptul de proprietate privată, ale art. 73 alin. (3) lit. n) privind domeniile legii organice, ale art. 75 privind sesizarea Camerelor și ale art. 136 privind proprietatea.

(1) Admisibilitatea obiecției de neconstituționalitate

93. În prealabil examinării obiecției de neconstituționalitate, Curtea are obligația verificării condițiilor de admisibilitate ale acesteia, prin prisma titularului dreptului de sesizare, a termenului în care acesta este îndrituit să sesizeze instanța constituțională, precum și a obiectului controlului de constituționalitate. Dacă primele două condiții se referă la regularitatea sesizării instanței constituționale, din perspectiva legii sale sesizări, cea de-a treia vizează stabilirea sferei sale de competență, astfel încât urmează să fie cercetate în ordinea

antereferită, iar constatarea neîndeplinirii uneia dintre ele are efecte dirimante, făcând inutilă analiza celorlalte condiții (Decizia Curții Constituționale nr. 66 din 21 februarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 213 din 9 martie 2018, paragraful 38).

94. Obiecția de neconstituționalitate îndeplinește condițiile prevăzute de art. 146 lit. a) teza întâi din Constituție atât sub aspectul titularilor dreptului de sesizare, întrucât a fost formulată de un număr de 52 de deputați, cât și sub aspectul obiectului, fiind vorba despre o lege adoptată, dar nepromulgată încă.

95. Cu privire la termenul în care poate fi sesizată instanța de contencios constituțional, potrivit art. 15 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, acesta este de 5 zile de la data depunerii legii adoptate la secretarii generali ai celor două Camere ale Parlamentului, respectiv de 2 zile, începând de la același moment, dacă legea a fost adoptată în procedură de urgență. Totodată, în temeiul art. 146 lit. a) teza întâi din Legea fundamentală, Curtea Constituțională se pronunță asupra constituționalității legilor înainte de promulgarea acestora, care, potrivit art. 77 alin. (1) teza a doua din Constituție, se face în termen de cel mult 20 de zile de la primirea legii adoptate de Parlament, iar, potrivit art. 77 alin. (3) din Constituție, în termen de cel mult 10 zile de la primirea legii adoptate după reexaminare.

96. Curtea reține că legea criticată a fost adoptată de Camera Deputaților, în calitate de primă Cameră sesizată, în procedură de urgență, în data de 10 mai 2023, după care a fost trimisă Senatului, care a adoptat-o, în calitate de Cameră decizională, în procedură de urgență, la data de 22 mai 2023. La data de 23 mai 2023, legea a fost depusă la secretarul general al Senatului și, respectiv, la secretarul general al Camerei Deputaților, în vederea exercitării dreptului de sesizare a Curții Constituționale, iar, la data de 25 mai 2023, a fost trimisă Președintelui României pentru promulgare. Sesizarea a fost înregistrată la Curtea Constituțională în data de 23 mai 2023, așa încât Curtea urmează să constate că obiecția de neconstituționalitate a fost formulată în interiorul termenului de 2 zile prevăzut de art. 15 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, aspect ce se încadrează în prima ipoteză din paragraful 70 al Deciziei nr. 67 din 21 februarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 223 din 13 martie 2018, astfel că urmează să se constate că aceasta este admisibilă.

97. În consecință, Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. a) din Constituție, precum și ale art. 1, 10, 15 și 18 din Legea nr. 47/1992, republicată, să soluționeze obiecția de neconstituționalitate.

(2) Analiza obiecției de neconstituționalitate

(2.1) Criticile de neconstituționalitate extrinsecă

98. **Critica de neconstituționalitate.** Legea analizată cuprinde atât norme juridice de natura legii ordinare, cât și norme juridice de natura legii organice, dar care, sub aspect procedural, nu sunt de competența decizională a Senatului, ci a Camerei Deputaților, fiind astfel incidente prevederile art. 75

alin. (5) raportat la alin. (1) și (4) din Constituție. Dispozițiile art. 46 alin. (10), ale art. 62 alin. (6), ale art. 93 alin. (1), ale art. 146 alin. (1), ale art. 148 și ale art. 219 ale Legii învățământului preuniversitar nu intră în competența Senatului, în calitate de Cameră decizională, nefiind incidente dispozițiile art. 73 alin. (3) lit. n) din Constituție, motiv pentru care, prin raportare la art. 75 alin. (1), (4) și (5) din Constituție, competența decizională aparține Camerei Deputaților. Astfel, procedura care a stat la baza adoptării legii a fost viciată, nefiind respectată instituția întoarcerii legii.

99. **Examinând critica de neconstituționalitate,** Curtea observă că, potrivit art. 74 alin. (5) din Constituție, „*Propunerile legislative se supun dezbaterii mai întâi Camerei competente să le adopte, ca primă Cameră sesizată*”. În ceea ce privește competența de a dezbate și a adopta proiectele de legi și propunerile legislative, dispozițiile art. 75 alin. (1) din Constituție stabilesc calitatea de primă Cameră sesizată, respectiv Cameră decizională, în funcție de materia de reglementare care face obiectul legiferării. Așa fiind, Curtea a constatat că dispozițiile constituționale ale art. 75 alin. (1) stabilesc criteriile în funcție de care fiecare Cameră își poate determina competența. În practică, se pot ivi situații în care unul și același act normativ să cuprindă dispoziții care aparțin mai multor domenii de reglementare, care intră în competența decizională a ambelor Camere. Pentru astfel de situații, dispozițiile art. 75 alin. (4) și (5) din Constituție prevăd că: „(4) *În cazul în care prima Cameră sesizată adoptă o prevedere care, potrivit alineatului (1), intră în competența sa decizională, prevederea este definitiv adoptată dacă și cea de-a doua Cameră este de acord. În caz contrar, numai pentru prevederea respectivă, legea se întoarce la prima Cameră sesizată, care va decide definitiv în procedură de urgență*”, respectiv că: „(5) *Dispozițiile alineatului (4) referitoare la întoarcerea legii se aplică în mod corespunzător și în cazul în care Camera decizională adoptă o prevedere pentru care competența decizională aparține primei Camere*” (a se vedea, în acest sens, Decizia Curții Constituționale nr. 1.018 din 19 iulie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 511 din 22 iulie 2010, precum și Decizia nr. 644 din 24 septembrie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1001 din 29 octombrie 2020, paragraful 53).

100. Dispozițiile constituționale reglementează procedura întoarcerii legii la Camera cu competență decizională definitivă, stabilită în funcție de obiectul de reglementare al unei anumite prevederi legale, procedura fiind introdusă în anul 2003, cu prilejul revizuirii Constituției, înlocuind procedura medierii prevăzută la art. 76 din Constituția din 1991, nerevizuită. Odată cu partajarea competenței decizionale a celor două Camere ale Parlamentului, potrivit art. 75 alin. (1), legiuitorul constituant a avut în vedere ipoteza în care o prevedere din proiectul de lege/propunerea legislativă supus/supusă adoptării este adoptată/modificată în cursul procesului de legiferare de către o Cameră, deși se plasează sub competența decizională definitivă a celeilalte Camere. Instituția întoarcerii legii soluționează conflictul de competență și urmărește evitarea

unui eventual blocaj în procesul de legiferare specific sistemului bicameralismului funcțional, prin asigurarea prevalenței Camerei parlamentare cu competență decizională definitivă (Decizia nr. 235 din 2 iunie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 530 din 19 iunie 2020, paragraful 60).

101. Curtea a statuat că, potrivit art. 75 alin. (4) din Legea fundamentală, dacă în cadrul procesului de legiferare prima Cameră sesizată adoptă o prevedere care, potrivit obiectului său de reglementare, intră, în temeiul art. 75 alin. (1) din Constituție, în competența sa decizională, prevederea este definitiv adoptată dacă și a doua Cameră „este de acord”. În situația contrară, potrivit căreia a doua Cameră intervine asupra respectivei prevederi (în sensul eliminării sau modificării/completării acesteia), legea, astfel cum a fost adoptată de a doua Cameră, trebuie retrimisă primei Camere care, exclusiv în privința acelei prevederi, va decide definitiv, prin vot, în procedură de urgență. Practic, prima Cameră este repusă astfel în situația de a acționa în calitate de Cameră decizională, în considerarea obiectului de reglementare al respectivei prevederi și în acord cu dispozițiile art. 75 alin. (1) din Constituție, ca expresie a principiului bicameralismului funcțional. Aceeași regulă a întoarcerii legii este prevăzută de art. 75 alin. (5) din Constituție și pentru situația în care a doua Cameră, cea decizională, adoptă o prevedere ce intră, prin obiectul său, în competența decizională a primei Camere sesizate. Evident că, în această situație, Camera decizională adoptă o prevedere nouă față de forma legii primite în urma adoptării acesteia de către prima Cameră sesizată. În acest caz, a doua Cameră nu are competență decizională proprie cu privire specială la obiectul de reglementare al noii prevederi, ci reprezintă forul de reflecție, astfel că este necesar ca legea să fie trimisă primei Camere, care va decide definitiv numai cu privire la intervenția legislativă (de noutate) a celei de-a doua Camere. Cu alte cuvinte, nu este posibil ca o prevedere să fie introdusă, în etapa adoptării în Camera decizională, exclusiv de către aceasta, dacă, strict în privința sa, această Cameră nu are competența de legiferare decizională definitivă atribuită expres de art. 75 alin. (1) din Constituție, deoarece ar însemna ca acea normă legală să fie rezultatul adoptării de către o singură Cameră parlamentară, ceea ce contravine principiului bicameralismului. Așadar, rezultă că instituția întoarcerii legii acționează ca un regulator de competență, în sensul protejării Camerei cu competență decizională definitivă, stabilită conform art. 75 alin. (1) din Constituție, având o strânsă conexiune și cu principiul bicameralismului, deoarece doar în privința unei prevederi asupra căreia a doua Cameră intervine se poate pune atât problema respectării principiului bicameralismului, cât și a întoarcerii legii, în funcție de menținerea sau nemenținerea competenței sale decizionale definitive în raport cu obiectul de reglementare al prevederii în cauză (Decizia nr. 681 din 6 noiembrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 190 din 11 martie 2019, paragrafele 210—212, sau Decizia nr. 235 din 2 iunie 2020, precitată, paragraful 61).

102. Analizând textele legale pretins a fi fost introduse în textul legii cu nerespectarea instituției întoarcerii legii, Curtea reține că, în realitate, acestea reprezintă, prin conținutul lor normativ, aspecte conexe, dar aflate în legătură directă cu obiectul de reglementare al legii, respectiv organizarea generală a învățământului. Acesta nu presupune numai reglementarea formelor de organizare a învățământului preuniversitar, ci și a unui întreg complex de relații care să permită îndeplinirea scopului legii. O lege a învățământului va cuprinde, în mod incontestabil, organizarea și funcționarea sistemului de învățământ, condițiile și cadrul necesar pentru exercitarea dreptului la învățătură, inclusiv sub aspectul planurilor, programelor și ofertei educaționale, finanțării sistemului și a bazei materiale aferente procesului educațional, precum și statutul personalului didactic și nedidactic implicat direct sau indirect în organizarea sistemului. Unele dintre aceste aspecte sunt parte intrinsecă a organizării generale a învățământului, altele se află în relație directă cu aceasta.

103. Art. 46 alin. (10) se referă la realizarea unui *program național pentru sport curat* în cadrul învățământului de artă și a celui sportiv, art. 62 alin. (6) se referă, în privința tezei criticate, la un aspect particular privind exceptarea de la plata unei taxe în favoarea Centrului Național Românesc pentru Învățământ la Distanță, art. 93 alin. (1) se referă la utilizarea manualelor școlare alternative și a altor auxiliare didactice, art. 146 alin. (1) se referă la baza materială a învățământului preuniversitar, art. 148 se referă la contravențiile în domeniul educațional și art. 219 se referă la drepturile și obligațiile personalului din învățământul preuniversitar. Prin urmare, toate aceste aspecte sunt în legătură directă cu sau sunt parte a organizării generale a învățământului, ceea ce justifică adoptarea textelor anterferite de către Senat, în calitate de Cameră decizională. Dacă s-ar fi considerat că unele dintre acestea nu fac parte din obiectul principal al legii, ar fi însemnat ca normele care conțin elemente ale organizării generale a învățământului să fi fost de natura legii organice, iar Senatul ar fi fost Cameră decizională; în schimb, normele care sunt în legătură directă cu organizarea generală a învățământului ar fi fost de natura legii ordinare sau organice, după caz, iar Camera Deputaților ar fi fost Cameră decizională (sau, în funcție de obiectul relațiilor sociale reglementate de legea organică, chiar Senatul ar fi putut fi Cameră decizională). Or, chiar dacă numai prima dintre cele două categorii de norme se încadrează în sensul art. 73 alin. (3) lit. n) din Constituție, cea de-a doua categorie constituie accesoriul lor, astfel că angajarea competenței decizionale a Senatului în privința acestora se realizează nu pentru că sunt norme ce țin de domeniul legii organice în sensul art. 73 alin. (3) lit. n) din Constituție, ci pentru că accesoriul sub aspectul procedurii de adoptare urmează principalul — *accessorium sequitur principale*.

104. Orice procedură parlamentară trebuie să fie caracterizată prin coerență și unitate pentru a se adopta legi clare, precise și previzibile, opera de legiferare neputând fi fragmentată într-un mod nefiresc. Astfel, o fragmentare

procedurală excesivă conduce la soluții legislative incoerente în sensul că prin întoarcerea artificială a legii și respingerea eventualelor dispoziții introduse se poate ajunge la situația în care celelalte dispoziții să nu își mai atingă finalitatea urmărită.

105. Având în vedere cele expuse, Curtea constată că legea în ansamblul său nu încalcă dispozițiile art. 75 alin. (5) din Constituție, coroborate cu cele ale alin. (1) și (4) ale aceluiași articol.

106. În fine, Curtea precizează că susținerile autorilor obiecției de neconstituționalitate potrivit cărora sunt instituite paralelisme legislative și există o vădită incoerență a terminologiei utilizate, precum și cele referitoare la lipsa unui stil normativ care să caracterizeze legea în ansamblu constituie aspecte ce vizează preținse încălcări punctuale ale cerințelor de calitate a legii, ceea ce conduce la concluzia că, în realitate, criticile de neconstituționalitate formulate sunt de natură intrinsecă, și nu extrinsecă, astfel că acestea vor fi analizate la secțiunea de critici de neconstituționalitate intrinsecă.

(2.2) Critici de neconstituționalitate intrinsecă

(2.2.1) Criticile de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 17 alin. (2) raportate la art. 20, art. 30 alin. (6), art. 31 alin. (1) și art. 32 alin. (1) din lege în raport cu art. 1 alin. (5), art. 16 și art. 32 din Constituție

107. Criticile de neconstituționalitate. Dispozițiile art. 17 alin. (2) raportate la art. 20, art. 30 alin. (6), art. 31 alin. (1) și art. 32 alin. (1) din lege încalcă prevederile art. 32 din Constituție, având în vedere lipsa unor garanții legale în ceea ce privește accesul tuturor beneficiarilor primari la un învățământ de calitate.

108. Examinând criticile de neconstituționalitate, Curtea observă că prima dintre acestea vizează faptul că programele de tip „A doua șansă” nu se organizează în mod obligatoriu, ci *pot fi organizate*, ceea ce ar duce la încălcarea dreptului la învățatură. În realitate, potrivit art. 17 alin. (2) din lege, indiferent de vârstă, persoanele pot urma învățământul cu frecvență; acest text legal reglementează și o facilitate în privința persoanelor care, fiind în intervale de vârstă mai înaintate raportat la vârsta clasei, au posibilitatea de a urma forma de învățământ cu frecvență redusă sau prin programul „A doua șansă”. Chiar dacă, potrivit art. 20 din lege, programul „A doua șansă” *poate fi organizat*, învățământul cu frecvență redusă este o obligație ce incumbă în sarcina unităților de învățământ (fiind o formă de organizare a învățământului preuniversitar). Așadar, persoanele aflate în ipoteza normei pot urma învățământul cu frecvență, cu frecvență redusă și pe cel tip „A doua șansă” în măsura în care acesta din urmă se organizează. Ca atare, statul respectă dreptul la învățatură al oricărei persoane, indiferent de vârstă, creând un cadru instituțional adecvat.

109. A doua critică vizează posibilitatea reglementării condițiilor de acces la programul „A doua șansă” printr-un act administrativ cu caracter normativ, care riscă să determine o limitare excesivă a dreptului la învățatură, în cazul instituirii unor condiții restrictive. Cu privire la acest aspect, Curtea constată că aspectele de detaliu organizatoric și de funcționare pot forma

obiectul actelor de reglementare secundară; de altfel, potrivit art. 108 alin. (2) din Constituție, hotărârile Guvernului organizează executarea legilor.

110. A treia critică vizează prevederile art. 30 alin. (6) din lege, care sunt apreciate ca fiind neconstituționale prin raportare atât la art. 1 alin. (5), cât la și art. 32 alin. (1) și (4) din Constituție, în contextul legitimării pasivității statului în ceea ce privește organizarea sistemului public de învățământ, cu precădere cel preșcolar, într-o manieră care să asigure accesul efectiv, nediscriminatoriu și gratuit al tuturor beneficiarilor primari. O asemenea susținere nu este decât o apreciere proprie a autorilor obiecției, fără a avea o bază normativă, din moment ce textul vizat se referă la acordarea unor facilități fiscale angajatorilor care înființează unități de învățământ preuniversitar pentru a oferi servicii de educație timpurie, destinate cu precădere copiilor propriilor angajați.

111. A patra critică vizează faptul că legea nu asigură dreptul la învățatură de calitate într-un singur schimb, întrucât prevede că desfășurarea învățământului primar și gimnazial se realizează, de regulă, dimineața, fapt care permite organizarea studiilor inclusiv în mai multe schimburi. Este de observat că la adoptarea oricărei legi în domeniul învățământului se are în vedere baza materială existentă, iar dacă aceasta este insuficientă, legea nu poate reglementa, contrar realității obiective, obligații ale autorităților care să nu poată fi onorate. Prin urmare, legiuitorul a stabilit, prin art. 31 alin. (1) și art. 32 alin. (1) din lege, o obligație de rezultat în sarcina statului ca învățământul primar/gimnazial să se desfășoare numai dimineața începând cu anul școlar 2029—2030, respectiv anul 2030, aspect ce nu pune în discuție încălcarea art. 32 din Constituție.

112. Ultima critică vizează faptul că elevilor care au neșansa de a fi școlarizați în unități de învățământ care organizează inclusiv schimbul 2, iar, în unele situații, chiar și schimbul 3 le este îngreunat accesul la programe complementare de tip „Școală după școală” [art. 31 alin. (8), art. 32 alin. (2), art. 74 din lege] sau învățare remedială (art. 75), a căror organizare se realizează după finalizarea cursurilor școlare obligatorii. Cu privire la acest aspect, Curtea constată că textele normative invocate nu stabilesc un anumit interval orar în care se desfășoară programele complementare, așadar ele pot fi organizate astfel încât la acestea să poată participa atât elevii care au program de dimineață, cât și cei cu program de după-amiază.

113. În fine, cu privire la susținerile autorilor obiecției de neconstituționalitate potrivit cărora, în ciuda instituirii unei garanții legale în ceea ce privește accesul la învățământul obligatoriu al tuturor beneficiarilor primari, statul român, prin autoritățile publice competente, nu a asigurat infrastructura școlară necesară prin raportare la numărul beneficiarilor care își manifestă intenția de înscriere, ceea ce conduce la caracterul iluzoriu al dreptului la învățatură, Curtea observă că, în realitate, aceste aspecte nu sunt de constituționalitate, ci afirmații/

aprecieri personale care nu se bazează pe un suport normativ. Or, Curtea judecă în drept, și nu în fapt.

114. Prin urmare, Curtea constată că art. 17 alin. (2) raportat la art. 20, art. 30 alin. (6), art. 31 alin. (1) și art. 32 alin. (1) din lege nu încalcă art. 1 alin. (5), art. 16 și art. 32 din Constituție în raport cu criticile formulate.

(2.2.2) Criticile de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 19 alin. (1) lit. a), ale art. 28 alin. (2) și ale art. 237 alin. (1) din lege în raport cu art. 1 alin. (3) și (5) din Constituție

115. **Criticile de neconstituționalitate.** Art. 19 alin. (1) lit. a), art. 28 alin. (2) și art. 237 alin. (1) din lege utilizează noțiunea de „furnizor privat” pentru a defini concepte diferite și creează dificultăți în ceea ce privește corecta definire a unităților de învățământ preuniversitar particular autorizate să funcționeze provizoriu, ca entități juridice distincte de persoana juridică de drept privat care are inițiativa înființării unei astfel de unități școlare.

116. **Examinând criticile de neconstituționalitate,** Curtea reține că art. 19 alin. (1) lit. a) nu utilizează noțiunea de „furnizor” de educație. Art. 28 alin. (2) utilizează noțiunea de „furnizor privat” de educație, ca partener al autorității publice, în vederea constituirii unor unități de învățământ/grupe/clase, în timp ce art. 237 alin. (1) din lege se referă la furnizorul de educație care demarează procesul de obținere a autorizării de funcționare provizorie. Așadar, Curtea constată că nu există dificultăți semantice sau juridice pentru a determina înțelesul noțiunii de furnizor de educație ca partener al autorității publice sau ca subiect de drept ce se află în procesul de obținere a autorizării de funcționare provizorie. Totodată, art. 19 alin. (1) lit. a) și art. 237 alin. (1) din lege se corelează pentru că furnizorul căruia i s-a conferit o autorizație de funcționare provizorie este o unitate de învățământ autorizată să funcționeze provizoriu. Prin urmare, art. 19 alin. (1) lit. a), art. 28 alin. (2) și art. 237 alin. (1) din lege nu încalcă art. 1 alin. (3) și (5) din Constituție în raport cu criticile formulate.

(2.2.3) Criticile de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 19 alin. (2), ale art. 152 alin. (2), ale art. 193 alin. (1) lit. a) din lege în raport cu art. 1 alin. (3) și (5) din Constituție, precum și ale art. 19 alin. (25)—(29) din lege în raport cu art. 1 alin. (5), art. 44 și 136 din Constituție

117. **Criticile de neconstituționalitate.** Se arată că legea folosește terminologii eterogene pentru definirea aceluiași concepte: „unități de învățământ preuniversitar” [art. 19 alin. (2)] și „instituții de învățământ preuniversitar” [art. 152 alin. (2), art. 193 alin. (1) lit. a)]. Se mai susține că art. 19 alin. (25)—(29) din lege încalcă regimul juridic al proprietății reglementat de dispozițiile art. 44 și 136 din Constituție, precum și prevederile art. 1 alin. (5) cu referire la principiul securității juridice, întrucât instituie un mecanism de preluare de către consiliul județean, respectiv de către Consiliul General al Municipiului București a unităților de învățământ cu privire la care autoritatea publică locală responsabilă nu își îndeplinește atribuțiile privind asigurarea finanțării, fiind astfel afectat în mod direct interesul superior al beneficiarului primar. Ambiguitatea și incoerența

textului prevăzut la art. 19 alin. (25) rezidă inclusiv în instituirea a două condiții-premisă apte să determine activarea procedurilor de preluare: (i) pasivitatea autorității publice locale cedente de a asigura finanțarea respectivei unități de învățământ și (ii) afectarea în mod direct a interesului superior al beneficiarului primar. Art. 19 alin. (26) stabilește teza administrării de către consiliul județean a unității de învățământ astfel preluate. Or, administrarea reprezintă o prerogativă a dreptului de proprietate publică exercitat exclusiv de titularul dreptului de proprietate publică, respectiv unitatea administrativ-teritorială (UAT) cedentă. În aceste condiții, eventuala scindare a atributelor dreptului de proprietate publică încalcă art. 136 din Constituție.

118. **Examinând criticile de neconstituționalitate,** Curtea reține că aspectul invocat privind existența unei terminologii eterogene pentru definirea aceluiași concept, chiar real fiind, nu demonstrează decât că ambele cuvinte [„unitate” și „instituție” de învățământ preuniversitar] din cuprinsul art. 19 alin. (2) și al art. 152 alin. (2), al art. 193 alin. (1) lit. a) din lege exprimă, din punct de vedere semantic, același înțeles, fără ca o asemenea diversitate noțională să poată să atragă însăși neconstituționalitatea normei. Ca atare, terminologia folosită nu este eterogenă, iar utilizarea a două cuvinte cu înțeles similar în contextul legii nu echivalează cu însăși neconstituționalitatea acestor noțiuni sau a legii în ansamblul său.

119. Cu referire la mecanismul de preluare de către consiliul județean, respectiv de către Consiliul General al Municipiului București a unităților de învățământ cu privire la care autoritatea publică locală responsabilă nu își îndeplinește atribuțiile privind asigurarea finanțării, reglementat de art. 19 alin. (25)—(29) din lege, Curtea constată că, în realitate, întreaga reglementare reprezintă o chestiune de opțiune legislativă și a fost adoptată pentru a asigura protecția dreptului fundamental la învățătură în sensul ca diverse probleme administrative/de finanțare să nu afecteze procesul educațional. În privința condițiilor necesar a fi îndeplinite pentru preluarea respectivelor unități de învățământ, Curtea observă că aspectele învederate de autorii obiecției de neconstituționalitate sunt chestiuni de interpretare a conținutului normativ al acestora, astfel că părților implicate în procesul de preluare — în care trebuie să se întrunească acordul tuturor acestora — le revine competența de a interpreta și aplica norma raportat la situația premisă.

120. Curtea mai observă că administrarea bunurilor proprietate publică se realizează de către unitățile administrativ-teritoriale (UAT), însă în măsura în care în acestea își desfășoară activitatea unitățile de învățământ preuniversitar de stat, administrarea este realizată de acestea din urmă. Chiar dacă UAT care preia unitatea de învățământ preuniversitar de stat se subrogă în drepturile UAT cedente, administrarea realizată de instituția de învățământ rămâne nealterată. Prin urmare, „preluarea administrării” este un concept *sui generis*, care indică faptul că finanțarea este realizată de consiliul județean, așadar, de o altă autoritate decât cea locală (la nivel de comună, oraș, municipiu). Astfel, nu se are în vedere administrarea ca drept real.

121. Curtea subliniază că nu are competența nici de a cenzura opțiuni legislative și nici de a realiza operațiuni de interpretare și aplicare a legii în cadrul controlului de constituționalitate.

122. Prin urmare, Curtea constată că dispozițiile art. 19 alin. (2) și alin. (25)—(29), art. 152 alin. (2), art. 193 alin. (1) lit. a) din lege nu încalcă art. 1 alin. (3) și (5), art. 44 și 136 din Constituție în raport cu criticile formulate.

(2.2.4) Criticile de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 30 alin. (6) din lege în raport cu art. 1 alin. (3) și (5) din Constituție

123. **Criticile de neconstituționalitate.** Se arată că art. 30 alin. (6) din lege instituie o contradicție legislativă prin raportare la dispozițiile art. 25 alin. (4) lit. i) din Codul fiscal, întrucât, spre deosebire de Codul fiscal, prevede posibilitatea angajatorului pentru deducerea parțială a sumelor acordate în mod distinct angajaților pentru acoperirea costurilor cu educația timpurie a copiilor din obligațiile ce îi revin ca plată la bugetul de stat.

124. **Examinând criticile de neconstituționalitate,** Curtea observă că art. 30 alin. (6) teza finală din lege prevede că „angajatorul poate opta pentru deducerea parțială a sumelor acordate în mod distinct angajaților pentru acoperirea costurilor cu educația timpurie a copiilor, din obligațiile ce îi revin ca plată la bugetul de stat”, ceea ce înseamnă că deducerea nu privește rezultatul fiscal [„Pentru determinarea rezultatului fiscal sunt considerate cheltuieli deductibile cheltuielile efectuate în scopul desfășurării activității economice, inclusiv cele reglementate prin acte normative în vigoare, precum și taxele de înscriere, cotizațiile și contribuțiile datorate către camerele de comerț și industrie, organizațiile patronale și organizațiile sindicale” — art. 25 alin. (1) din Codul fiscal], ci este echivalentă cu operațiunea de scădere a sumelor respective din obligațiile de plată către bugetul de stat, adică exact operațiunea reglementată la art. 25 alin. (4) lit. i2) din Codul fiscal: „contribuabilii care efectuează cheltuieli cu educația timpurie scad din impozitul pe profit datorat cheltuielilor cu educația timpurie conform lit. i1), dar nu mai mult de 1.500 lei/lună pentru fiecare copil. În cazul în care suma depășește impozitul pe profit datorat, diferența va fi scăzută, în ordine, din impozitul pe salarii reținut de contribuabil pentru angajați, din taxa pe valoarea adăugată datorată sau din accizele datorate”. Așadar, respectivele sume nu sunt deductibile în sens fiscal, pentru determinarea rezultatului fiscal al contribuabilului, ci ele se scad — în poftida terminologiei folosite — din sumele datorate de contribuabil către bugetul statului. Prin urmare, art. 30 alin. (6) din lege nu încalcă art. 1 alin. (3) și (5) din Constituție în raport cu criticile formulate.

(2.2.5) Criticile de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 66 alin. (7)—(9) din lege în raport cu art. 26 alin. (1) din Constituție

125. **Criticile de neconstituționalitate.** Se arată că prevederile art. 66 alin. (7)—(9) din lege încalcă art. 26 alin. (1) din Constituție, întrucât instituie o serie de derogări privind posibilitatea anumitor categorii de persoane de a intra în posesia înregistrărilor video surprinse de camerele de luat vederi

montate în incinta unităților de învățământ, calificând categoriile de persoane de la art. 66 alin. (7) lit. a)—d) drept persoane autorizate să prelucreze înregistrările video, în urma îndeplinirii unor proceduri prealabile. Or, normele preconizate permit prelucrarea unor date cu caracter personal, cu încălcarea dispozițiilor art. 5 și 6 din Regulamentul general privind protecția datelor. Astfel, în baza unei simple cereri, formulate de reprezentantul legal, de elevul major, respectiv de consilierul școlar sau de psiholog, aceștia pot intra în posesia înregistrărilor video surprinse de camerele de luat vederi din incinta unităților de învățământ, fără a exista nicio garanție legală că o astfel de prelucrare de date îndeplinește cerința reprezentată de existența scopului și a unui interes legitim în așa fel încât să nu vatăme dreptul la viață intimă și privată a persoanelor expuse. Astfel, unitatea de învățământ, în calitate de instituție publică, din perspectiva Regulamentului general privind protecția datelor, deține și calitatea de operator de date personale, motiv pentru care, în lipsa unor limite și condiții expres prevăzute de lege în ceea ce privește dreptul de a prelucra date cu caracter personal, nu va putea stabili, în mod rezonabil, dacă solicitarea primită este compatibilă cu scopul pentru care datele cu caracter personal au fost colectate inițial. Mai mult, în ceea ce privește destinatarul prevăzută la art. 66 alin. (7) lit. b) și d), aceștia sunt prezumați *ope legis* că ar justifica un interes legitim. Ca atare, legiuitorul a omis să reglementeze acele norme juridice apte să instituie proceduri coerente, clare, transparente în baza cărora să poată fi dispuse prelucrări ale datelor personale reprezentate de înregistrările video colectate de camerele de luat vederi amplasate în incinta unităților de învățământ.

126. **Examinând criticile de neconstituționalitate,** Curtea observă că art. 66 alin. (3) din legea analizată prevede că aceste unități își asumă răspunderea publică cu privire la respectarea și punerea în aplicare a prevederilor Regulamentului (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor), publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, seria L, nr. 119 din 4 mai 2016, cu referire la înregistrările audio-video din unitățile de învățământ. Dat fiind că aceste înregistrări sunt realizate cu privire la un loc public în care se desfășoară activități instructiv-educative, este necesar acordul majorității părinților pentru a fi instalate camere de supraveghere în sălile de clasă. Scopul instalării acestor sisteme este acela de a asigura paza și protecția persoanelor/bunurilor/valorilor, astfel că folosirea înregistrărilor se subsumează aceluiași imperative. Prin urmare, accesul la înregistrări trebuie să se refere la o sferă de persoane care sunt implicate în creșterea, educarea și evaluarea medicală a elevului, precum și la persoanele care realizează conducerea și controlul unității de învățământ. Alin. (7) al art. 66 din lege enumeră persoanele care au acces la înregistrările realizate în cadrul unităților de învățământ cu sistem de supraveghere audio-video.

127. Cu privire la dreptul de acces al părintelui, al reprezentantului legal sau al elevului major, acesta se realizează pe baza unei cereri motivate, ce va fi analizată de director, care, în măsura în care apreciază că cererea este fundamentată și justificată în mod temeinic, permite accesul acestor persoane la înregistrări. Aceleași considerații se impun și în privința accesului psihologului la înregistrări, cu mențiunea că acesta se realizează și cu acordul părintelui, reprezentantului legal sau al elevului major.

128. De asemenea, au acces la înregistrări și directorul unității de învățământ, reprezentanții direcției județene/a municipiului București de învățământ preuniversitar și reprezentanții Ministerului Educației. Directorul unității de învățământ exercită o funcție de conducere, este reprezentantul legal al acesteia și exercită conducerea executivă a unității [art. 194 alin. (2) lit. d) și art. 195 alin. (1) și alin. (2) lit. a)]. Ministerul Educației este organ de specialitate al administrației publice centrale, care coordonează și controlează sistemul național de învățământ [art. 115 alin. (1) și alin. (2) lit. b)], în timp ce direcțiile județene/a municipiului București de învățământ preuniversitar sunt servicii publice deconcentrate ale Ministerului Educației [art. 116 alin. (1)]. Prin urmare, directorul și reprezentanții desemnați ai celor două structuri justifică accesul, în condițiile prevăzute de lege, la înregistrările audio-video din unitățile de învățământ din moment ce unitatea de învățământ este operatorul de date în sensul Regulamentului menționat.

129. Se observă că și personalul medical are acces la aceste înregistrări, însă accesul acestuia nu este unul necondiționat, drept care art. 66 alin. (7) lit. d) din lege cuprinde sintagma „dacă este cazul”, respectiv numai în situații ce necesită intervenția sau evaluarea sa medicală a situației constatate.

130. Cele de mai sus indică faptul că accesul la datele cu caracter personal prelucrate se asigură persoanelor vizate, pe baza unei cereri temeinic justificate, precum și reprezentanților cu atribuții în acest sens ai unității de învățământ/Ministerului Educației/serviciilor deconcentrate ale acestora, precum și personalului medical în anumite cazuri. De asemenea, se constată că legea cuprinde un set de garanții cu privire la utilizarea de către persoanele prevăzute la alin. (7) al art. 66 a înregistrărilor realizate, alin. (11) menționând că acestea nu pot fi făcute publice.

131. Așadar, accesul la înregistrări și utilizarea acestora sunt reglementate într-un mod strict, din punct de vedere normativ existând suficiente garanții cu privire la corecta lor utilizare. Prin urmare, Curtea constată că art. 66 alin. (7)—(9) din lege nu încalcă art. 26 din Constituție în raport cu criticile formulate.

(2.2.6) Criticile de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 83 alin. (1)—(5), (7), (8) și (10) din lege în raport cu art. 1 alin. (3) și (5) și art. 32 din Constituție

132. **Criticile de neconstituționalitate.** Se arată că art. 86 alin. (1) din lege stabilește că elevii beneficiază de gratuitate „în condițiile legii”, deși această gratuitate este instituită chiar de către dispozițiile legii analizate. Aceleași dispoziții sunt neclare

deoarece stabilesc că elevii beneficiază de gratuitate la serviciile publice de transport local, „inclusiv metropolitan și județean”.

133. Se mai arată că art. 83 alin. (2) lit. b) și c) din lege este în contradicție cu alin. (1). Spre exemplu, la lit. b) apare sintagma „transport interjudețean”, care nu este menționată la art. 83 alin. (1), iar transportul interjudețean, astfel cum este definit de Ordonanța Guvernului nr. 27/2011 privind transporturile rutiere, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 625 din 2 septembrie 2011, nu este reglementat ca serviciu public. Se mai susține că din dispozițiile alin. (2) lit. b) nu rezultă cum este finanțată gratuitatea pentru elevii care nu se află în ipoteza avută în vedere de lit. b) și în ce măsură această finanțare derogă de la regulile referitoare la finanțarea transportului prevăzute de Legea serviciilor publice de transport persoane în unitățile administrativ-teritoriale nr. 92/2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 262 din 19 aprilie 2007. Alin. (2) lit. b) se află în contradicție directă cu dispozițiile legii speciale, care reglementează transportul de persoane în regim de serviciu public. Se mai critică faptul că art. 83 alin. (2) lit. c) are în vedere o ipoteză de decontare a transportului. Or, din dispozițiile alin. (1) rezultă că elevii au gratuitate direct la operator, și nu prin decontare.

134. Dispozițiile art. 83 alin. (3) din lege sunt neclare, întrucât fac referire la delegarea „programelor județene și interjudețene de transport public local”, deși nu există delegarea gestiunii programelor de transport local, județean sau interjudețean. Cele trei sunt noțiuni diferite, întrucât transportul interjudețean nu funcționează în regim de serviciu public, deci alineatul nu poate face referire la delegarea serviciului public de transport interjudețean.

135. Art. 83 alin. (4) din lege stabilește o derogare generală de la dispozițiile Legii nr. 92/2007, fără să indice clar de la ce articol se derogă, astfel încât să se poată decela voința legiuitorului și să se poată stabili care este norma specială în raport cu norma generală.

136. Alin. (5) și (7) ale art. 83 din lege se află în contradicție, întrucât, potrivit alin. (7), nu este obligatorie deținerea Cardului Național de Elev pentru a beneficia de gratuitatea prevăzută la alin. (1). Totuși, dispozițiile alin. (5) stabilesc, contrar dispozițiilor alin. (7), că dovada calității se face prin sistemul informatic al Ministerului Educației sau prin intermediul Cardului Național de Elev.

137. Art. 83 alin. (8) din lege este neconstituțional, întrucât Autoritatea Națională de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice nu poate aviza conform „sume forfetare”, în funcție de distanța între unitatea de învățământ și domiciliu, și nu există niciun fel de corelare între dispozițiile alin. (8) și atribuțiile Autorității Naționale de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice prevăzute în Legea serviciilor comunitare de utilități publice nr. 51/2006, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 121 din 5 martie 2013, sau Legea nr. 92/2007.

138. Alin. (10) al art. 83 din lege este neclar și în contradicție cu dispozițiile alin. (8), întrucât nu stabilește și, din cuprinsul său,

nu rezultă dacă Ministerul Educației transferă fondurile consiliilor județene, care vor face plățile către elevi, sau consiliile județene vor transmite hotărârile de aprobare a sumelor forfetare către Ministerul Educației, care le va vira către unitățile de învățământ.

139. Examinând criticile de neconstituționalitate, Curtea observă că sintagma „în condițiile legii” din cuprinsul alin. (1) al art. 83 din lege este o expresie precizatoare, fără a afecta claritatea, precizia și previzibilitatea legii.

140. Cu privire la modul de redactare a textelor legale privind gratuitățile acordate elevilor, Curtea reține că art. 3 pct. 48 din Ordonanța Guvernului nr. 27/2011 stabilește că transport rutier local de persoane este *„transportul rutier public de persoane prin servicii regulate efectuat în interiorul unei localități, precum și în limitele unei asociații de dezvoltare intercomunitare”*, în timp ce zona metropolitană este definită prin art. 5 pct. 45 din Codul administrativ ca fiind *„asociația de dezvoltare intercomunitară constituită pe bază de parteneriat între capitala României sau municipiile de rangul I ori municipiile reședință de județ și unitățile administrativ-teritoriale aflate în zona limitrofă”*. Cu alte cuvinte, precizarea că elevii beneficiază de gratuitate la serviciile publice de transport local, inclusiv metropolitan, este chiar în sensul definiției transportului local de persoane cuprinse în Ordonanța Guvernului nr. 27/2011, valorificându-se ambele laturi ale acestuia în interiorul localității și în localitățile limitrofe stabilit în condițiile art. 5 din Legea nr. 246/2022 privind zonele metropolitane, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 745 din 25 iulie 2022.

141. Un alt aspect de remarcat este că, într-adevăr, după cuvântul „metropolitan” ar trebui să urmeze o virgulă, pentru că numai transportul metropolitan se subsumează celui local, nu și cel județean. Însă acest aspect este unul de redactare a actului normativ, destinatarul acestuia putând determina sensul dispoziției normative în contextul art. 3 din Legea nr. 92/2007, care prevede că *„Serviciile publice de transport local și județean fac parte din sfera serviciilor comunitare de utilitate publică și cuprind totalitatea acțiunilor și activităților de utilitate publică și de interes economic și social general desfășurate la nivelul unităților administrativ-teritoriale sau al asociațiilor de dezvoltare intercomunitară ori al altor forme de asociere între unitățile administrativ-teritoriale, sub controlul, conducerea sau coordonarea autorităților administrației publice locale, în scopul asigurării serviciilor publice de transport local, precum și a serviciilor publice de transport județean de persoane”*.

142. Cu privire la faptul că adoptarea unei hotărâri a Guvernului ar condiționa aplicabilitatea întregului sistem de gratuități, Curtea observă că hotărârea Guvernului organizează executarea legilor, ceea ce înseamnă că aspectele de detaliu privind procedura de acordare a gratuităților pot fi reglementate printr-un act de reglementare secundară. Nu în ultimul rând, legea intră în vigoare la 60 de zile de la publicare, astfel că Guvernul are timpul necesar adoptării hotărârii pentru a pune în aplicare sistemul de gratuități stabilit prin lege.

143. Cu privire la lipsa de previzibilitate a sintagmei „transport interjudețean” din cuprinsul art. 83 alin. (2) din lege, Curtea observă că, într-adevăr, transportul public rutier interjudețean nu se regăsește la alin. (1), însă alin. (2) se integrează în alin. (1), prin includerea și a acestei forme de transport în categoria transportului public local realizat în cadrul asociațiilor de dezvoltare intercomunitară în care membrii sunt din județe diferite — de altfel, art. 3 pct. 48 din Ordonanța Guvernului nr. 27/2011 stabilește că transport rutier local de persoane este transportul rutier public de persoane prin servicii regulate efectuat în interiorul unei localități, precum și în limitele unei asociații de dezvoltare intercomunitare.

144. Cu privire la criticile aduse art. 83 alin. (2) lit. b) din lege, Curtea constată că acestea nu se susțin în conținutul textului normativ, care prevede doar bugetul din care se asigură finanțarea cheltuielilor de transport. Curtea mai reține că decontarea prevăzută de art. 83 alin. (2) lit. c) este o formă de realizare a gratuității. Din alin. (1) nu rezultă că gratuitatea se acordă direct la operator, ci că se realizează în condițiile stabilite de legislația secundară.

145. Cu privire la criticile aduse art. 83 alin. (3) din lege, Curtea reține că art. 5 lit. i) din Codul administrativ definește asociațiile de dezvoltare intercomunitară ca structuri de cooperare cu personalitate juridică, de drept privat și de utilitate publică, înființate, în condițiile legii, de UAT pentru realizarea în comun a unor proiecte de dezvoltare de interes zonal sau regional ori pentru furnizarea în comun a unor servicii publice.

146. Art. 29 alin. (1) din Legea nr. 51/2006 stabilește că *„Gestiunea delegată este modalitatea de gestiune în care autoritățile deliberative ale unităților administrativ-teritoriale ori, după caz, asociațiile de dezvoltare intercomunitară cu obiect de activitate serviciile de utilități publice, în numele și pe seama unităților administrativ-teritoriale membre, atribuie unuia sau mai multor operatori toate ori numai o parte din competențele și responsabilitățile proprii privind furnizarea/prestarea serviciilor de utilități publice, pe baza unui contract, denumit în continuare contract de delegare a gestiunii. Gestiunea delegată a serviciilor de utilități publice implică punerea la dispoziția operatorilor a sistemelor de utilități publice aferente serviciilor delegate, precum și dreptul și obligația acestora de a administra și de a exploata aceste sisteme”*.

147. Art. 3 pct. 48 din Ordonanța Guvernului nr. 27/2011 stabilește că transport rutier local de persoane reprezintă transportul rutier public de persoane prin servicii regulate efectuat în interiorul unei localități, precum și în limitele unei asociații de dezvoltare intercomunitare. Art. 3 pct. 33 din Ordonanța Guvernului nr. 27/2011 prevede că programul de transport este *„programul întocmit și aprobat de autoritatea competentă, prin care se stabilesc traseele, graficele de circulație, numărul autovehiculelor necesare, precum și capacitatea de transport minimă în vederea efectuării transportului rutier contra cost de persoane prin servicii regulate. Capacitatea de transport a autovehiculului este dată de numărul de locuri pe scaune înscris în certificatul de clasificare pe stele*

sau categorii". Art. 36 alin. (2) din Ordonanța Guvernului nr. 27/2011 prevede că autoritățile administrației publice locale pe raza cărora sunt prevăzute stații publice vor acorda avizul în vederea întocmirii programelor de transport.

148. Ca atare, în măsura în care în cadrul asociației de dezvoltare intercomunitare există localități din județe diferite, transportul de persoane va fi considerat ca fiind local, cu program interjudețean. Prin urmare, contractul de delegare a gestiunii vizează transportul local de persoane în care se includ și serviciile de transport ale asociațiilor de dezvoltare intercomunitară.

149. Curtea observă, cu privire la criticile aduse art. 83 alin. (4) din lege, că art. 20 alin. (5) lit. b) din Legea nr. 92/2007 stabilește că Autoritatea Națională de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice elaborează normele-cadru privind modalitatea de atribuire a autorizațiilor de transport, contractul-cadru de delegare a gestiunii serviciilor publice de transport local și județean de persoane și modelele licențelor de traseu anexă la acesta, precum și normele-cadru privind stabilirea, ajustarea și modificarea tarifelor serviciilor publice de transport local și județean. Dispoziția criticată stabilește că aceeași autoritate elaborează norme în vederea asigurării gratuității transportului elevilor, iar acest aspect este considerat prin art. 83 alin. (4) din legea criticată ca fiind unul derogatoriu de la cadrul general în materie. Curtea reține că art. 15 alin. (3) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 260 din 21 aprilie 2010, prevede că „Reglementarea este derogatorie dacă soluțiile legislative referitoare la o situație anume determinată cuprind norme diferite în raport cu reglementarea-cadru în materie, aceasta din urmă păstrându-și caracterul său general obligatoriu pentru toate celelalte cazuri”. Astfel, având în vedere că aspectul menționat este unul derogatoriu de la competența Autorității Naționale de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice, norma analizată este, prin conținutul său, una derogatorie.

150. Prin urmare, Curtea constată că art. 83 alin. (1)—(4) din lege nu încalcă art. 1 alin. (3) și (5) și art. 32 din Constituție în raport cu criticile formulate.

151. Cu privire la criticile aduse art. 83 alin. (5), (7), (8) și (10) din lege, Curtea constată că acestea vizează chestiuni de interpretare și aplicare a legii, de coroborare a textelor indicate, precum și aprecieri personale ale autorilor obiecției, astfel că susținerile formulate nu pot fi convertite în critici de neconstituționalitate. Mai mult, autorii obiecției confundă finanțarea facilităților cu stabilirea cuantumului sumelor forfetare aferente facilităților.

(2.2.7) Criticile de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 101 alin. (2), (4)—(12) din lege în raport cu art. 16 din Constituție

152. Criticile de neconstituționalitate. Se susține că prevederile art. 101 alin. (2), (4)—(12) din lege sunt neconstituționale, întrucât consacră concursul de admitere în

clasa a IX-a ca modalitate alternativă evaluării naționale de acces în învățământul liceal.

153. Examinând criticile de neconstituționalitate, Curtea observă că, prin adoptarea dispozițiilor criticate, accesul în învățământul liceal se poate realiza fie ca urmare a susținerii evaluării naționale, fie ca urmare a promovării concursului de admitere organizat de unitățile de învățământ liceal. Această din urmă modalitate de acces vizează anumite specializări sau toate specializările, dar pentru maximum 50% din numărul de locuri atribuite prin planul de școlarizare. Cu privire la această din urmă modalitate de acces în învățământul liceal, Curtea reține că ea este expresia unei selecții bazate pe criteriul meritocrației, specifică, de altfel, și evaluării naționale, și că, indiferent de rezultatul obținut în urma susținerii respectivului concurs, elevul rămâne în sistemul public de educație, accesul în învățământul liceal fiind realizat în mod diferențiat în funcție de criterii stabilite de legiuitor. Astfel, chiar în caz de nepromovare a respectivului concurs de admitere, nota obținută la evaluarea națională poate fi valorificată, astfel că statul asigură accesul la educație al beneficiarilor sistemului de învățământ preuniversitar, care își vor putea continua parcursul educațional în cadrul învățământului de stat gratuit.

154. În aceste condiții, Curtea observă că o asemenea reglementare reflectă o opțiune de oportunitate legislativă, legiuitorul fiind cel care alege soluțiile cele mai adecvate pentru accesul în învățământul liceal. Curtea nu are competența de a cenzura opțiunea legislativă astfel realizată în lipsa unui text constituțional expres care să reglementeze modalitatea de acces în învățământul liceal atât timp cât reglementarea asigură dreptul la învățătură, prevăzut de art. 32 din Constituție, adică accesul la educație prin menținerea beneficiarului sistemului educațional în cadrul acestuia.

155. Critica distinctă formulată în raport cu alin. (5) al art. 101 din lege [„În situația în care la concursul de admitere, pentru fiecare specializare, se înscrie un număr de elevi mai mic decât numărul locurilor scoase la concurs, unitatea respectivă nu are dreptul de a organiza concurs de admitere pentru specializarea respectivă în anul școlar următor”] nu poate fi analizată de Curtea Constituțională prin prisma motivelor invocate. Astfel, Parlamentul este autoritatea publică cel mai bine plasată să determine condițiile în care o unitate școlară poate organiza concurs de admitere în clasa a IX-a, precum și situațiile în care acest drept se retrage.

156. De asemenea, critica vizând art. 101 alin. (7) din lege, raportându-se la faptul că stabilirea criteriilor de admitere este realizată prin hotărârea consiliului de administrație în privința concursului de admitere, vizează o problemă de opțiune legislativă. Astfel, dacă legiuitorul a optat pentru un acces dihotomic la învățământul liceal, este firesc să se realizeze o configurare a criteriilor, condițiilor și exigențelor pentru fiecare dintre cele două tipuri de acces, iar faptul că se acordă o mai mare marjă de apreciere unităților de învățământ în stabilirea

acestor condiționări în ipoteza accesului prin concurs de admitere nu reprezintă altceva decât o concretizare a opțiunii sale inițiale.

157. Prin urmare, Curtea constată că art. 101 alin. (2), (4)—(12) din lege nu încalcă art. 16 din Constituție în raport cu criticile formulate.

(2.2.8) Criticile de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 107 alin. (5) lit. g), h) și i), alin. (10), (14) și (17) coroborate cu art. 13 alin. (2) din lege în raport cu art. 1 alin. (3) și (5) și art. 32 din Constituție

158. **Criticile de neconstituționalitate.** Se susține că, în lipsa unei definiții legale a noțiunii de exmatriculare, reglementată la art. 107 din lege, se desprinde concluzia că exmatricularea are natura juridică a unei sancțiuni disciplinare, putând fi aplicată exclusiv elevilor din învățământ gimnazial, liceal și postliceal. Dispozițiile art. 13 alin. (2) și ale art. 107 alin. (10) din lege sunt contradictorii, ceea ce încalcă principiul securității juridice prevăzut la art. 1 alin. (5) din Constituție. Prevederile art. 13 alin. (2) și ale art. 107 alin. (5) lit. g)—i) din lege sunt neconstituționale în lipsa reglementării unui regim juridic clar, coerent al sancțiunii exmatriculării, apt să realizeze un just echilibru între dreptul la educație al celui sancționat și între drepturile celorlalți beneficiari ai actului educațional. Instituirea normelor juridice privind procedura exmatriculării prin norme secundare, reprezentate de ordinul de ministru, reprezintă o încălcare a Constituției în contextul în care o eventuală limitare a dreptului fundamental la învățatură poate suferi restrângeri exclusiv prin norme juridice cu caracter organic. Se mai arată că art. 107 alin. (17) din lege institue și menține o formă de răspundere civilă delictuală pentru fapta proprie în cazul minorilor, în condițiile în care incidentă în această materie este răspunderea pentru fapta altuia.

159. **Examinând criticile de neconstituționalitate,** Curtea observă că nu există nicio necorelare între art. 13 alin. (2) și art. 107 alin. (10) din lege, condițiile suplimentare reglementate pentru a se dispune preavizul de exmatriculare sau exmatricularea cu drept de reînscrisere, în anul școlar următor, în aceeași unitate de învățământ fiind circumstanțiate la învățământul obligatoriu. Astfel, pentru învățământul obligatoriu nu se poate aplica sancțiunea exmatriculării fără drept de reînscrisere, în timp ce pentru învățământul postliceal se poate aplica o asemenea sancțiune.

160. Curtea mai reține că textele legale criticate sunt clare, nu permit exmatricularea fără drept de reînscrisere pentru învățământul obligatoriu, tocmai pentru a nu constitui o piedică în privința exercitării dreptului la învățatură. Sancțiunile care vizează învățământul liceal sunt deopotrivă valabile pentru fiecare clasă din componența acestuia.

161. Ordinul ministrului educației este o normă de reglementare secundară, care, potrivit art. 107 alin. (14) din lege, va reglementa procedura de aplicare a sancțiunilor. Un asemenea ordin este dat pentru executarea legii, iar în măsura în care o persoană interesată consideră că acesta contravine legii, poate sesiza instanța de contencios administrativ pentru a se realiza controlul judecătoresc al legalității sale. În rest,

susținerile autorilor reprezintă chestiuni de apreciere personală, ce nu pot forma obiectul controlului de constituționalitate.

162. Cu privire la criticile aduse art. 107 alin. (17) din lege, Curtea reține că formularea acestuia este una generică, acoperind, într-un limbaj conversațional, ambele situații juridice care se pot ivi în legătură cu prejudiciile cauzate de elevul minor sau major — deteriorarea sau sustragerea bunurilor unității de învățământ. Acest text cuprinde și o normă de trimitere la Codul civil, înțelegându-se astfel că aceasta este realizată la prevederile art. 1357—1374 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, respectiv: dacă elevul este major, trimiterea este la art. 1357—1371 din Cod (răspunderea pentru fapta proprie), iar dacă este minor, trimiterea se face la art. 1372—1374 din Cod (răspunderea pentru fapta altuia, respectiv a celui obligat să supravegheze un minor pentru fapta minorului). Chiar dacă precizia juridică lasă de dorit, textul analizat, cuprinzând acea normă de trimitere la Codul civil, poate fi analizat în corelare cu acesta, preluând, în mod ideal, conținutul său juridic.

163. Prin urmare, Curtea constată că dispozițiile art. 107 alin. (5) lit. g), h) și i), alin. (10), (14) și (17) coroborate cu art. 13 alin. (2) din lege nu încalcă art. 1 alin. (3) și (5) și art. 32 din Constituție în raport cu criticile formulate.

(2.2.9) Criticile de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 128 alin. (2), (10) și (11) din lege în raport cu art. 1 alin. (3) și (5) din Constituție

164. **Critica de neconstituționalitate.** Se susține că art. 128 din lege reglementează modul de organizare și funcționare a consiliilor de administrație ale unităților de învățământ, fără a fi stabilite în mod clar criteriile în baza cărora se determină situațiile în care consiliile de administrație se constituie din 7, 9 sau 11 membri. Textul de lege omite să reglementeze numărul membrilor consiliului de administrare cu privire la unitățile de învățământ care au efective de 300 de elevi. De asemenea, criteriul efectivului de elevi este introdus de sintagma „în mod corespunzător”, ceea ce creează confuzie, nefiind deloc clar care este criteriul principal care stă la baza modulului de constituire a consiliilor de administrație.

165. Se mai arată că art. 128 alin. (10) și (11) este neconstituțional în contextul în care (i) determină o insecuritate juridică a modulului în care pot fi adoptate hotărârile ale consiliului de administrație și (ii) determină un blocaj în modul de funcționare a consiliului de administrație.

166. **Examinând criticile de neconstituționalitate,** Curtea reține că legea stabilește criteriile în baza cărora se determină situațiile în care consiliile de administrație se constituie din 7, 9 sau 11 membri, respectiv în funcție de numărul beneficiarilor primari (elevi). Într-adevăr, art. 128 alin. (2) nu este suficient de precis redactat, în sensul că nu precizează numărul membrilor consiliului de administrare în ipoteza existenței a 300 de beneficiari primari. Este o inexactitate legislativă care însă poate fi corectată până la data intrării sale în vigoare (60 de zile de la publicarea în Monitorul Oficial al României), iar nu orice inconsistență sau inexactitate redacțională poate conduce la neconstituționalitatea legii, ci numai cele care creează dificultăți

în valorificarea drepturilor și libertăților constituționale. Or, problema indicată vizează un aspect de coerență organizatorică, ce nu afectează însă dreptul la învățatură. De asemenea, sintagma „în mod corespunzător” din cuprinsul alin. (2) este ușor redundantă, însă nu afectează înțelegerea și sensul în ansamblu ale textului anterferit.

167. Criticile formulate în raport cu soluția legislativă referitoare la cvorumul de participare și la majoritatea necesară adoptării hotărârilor de către consiliul de administrație nu se susțin. Textele criticate nu duc la niciun blocaj, în condițiile în care alin. (10) al art. 128 din lege stabilește majoritatea de vot necesară pentru adoptarea hotărârilor consiliului de administrație la prima convocare, iar alin. (11) cvorumul de prezență și majoritatea de vot necesare la cea de-a doua convocare. Această din urmă reglementare nu conduce la niciun blocaj instituțional din moment ce prevede că, dacă nu se atinge majoritatea de 2/3 din numărul membrilor prezenți, hotărârea nu poate fi adoptată.

168. Prin urmare, Curtea constată că art. 128 alin. (2), (10) și (11) din lege nu încalcă art. 1 alin. (3) și (5) din Constituție în raport cu criticile formulate.

(2.2.10) Criticile de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 146 din lege în raport cu art. 1 alin. (5), art. 44 și 136 din Constituție

169. Criticile de neconstituționalitate. Se arată că art. 146 alin. (1) din lege, prin dihotomia prevăzută — „pot deține/administra bunuri proprietate publică”, conferă unităților de învățământ preuniversitar de stat și unităților de educație extrașcolară de stat vocația de a dobândi în patrimoniu un drept de proprietate publică, ceea ce contravine art. 136 alin. (2) din Constituție. Sintagma „domeniul public local” este utilizată în mod eronat și există riscul să se creeze confuzie, în contextul în care, în accepțiunea sa largă, acest concept include atât bunurile aflate în proprietatea publică a UAT, cât și bunurile aflate în proprietatea privată a acesteia.

170. Se apreciază că art. 146 alin. (2)—(4) din lege creează o confuzie între anumite categorii de bunuri imobile aferente bazei materiale și clădirile în care își desfășoară activitatea unitățile de învățământ, prevăzute la art. 146 alin. (1). Se consideră că art. 146 alin. (7), (8) și (11) din lege, care reglementează instituția schimbării destinației bazei materiale, respectiv a terenurilor, precum și a spațiilor și a clădirilor, sunt neconstituționale în ansamblu prin raportare la principiul securității juridice, legiuitorul neconferind nicio garanție efectivă de protejare a terenurilor, a clădirilor și a bazei materiale afectate desfășurării activității școlare. Noțiunea de schimbare a destinației nu este definită de textul legii; ca atare, există premisele unor interpretări diferite în practică. Textul prevăzut la alin. (7) este neconstituțional prin raportare la alin. (2)—(4), instituindu-se o scindare a atributelor dreptului de proprietate între unitățile de învățământ și instituțiile publice amintite, pe de-o parte, și autoritatea publică locală, pe de cealaltă parte. Alin. (8) și (11) din lege sunt neconstituționale pentru că nu precizează cauzele încetării activității didactice, iar condițiile

care stau la baza legalității dispoziției de schimbare de destinație sunt ambigue, nefiind definite noțiuni precum „activități care contribuie la dezvoltarea comunității locale”. Se apreciază că art. 146 alin. (14) este neconstituțional, în contextul în care autoritățile publice locale nu răspund penal, ceea ce încalcă securitatea juridică. Art. 146 alin. (15) este neconstituțional prin raportare la art. 44, respectiv art. 136 din Constituție, în contextul în care situația premisă reprezentată de închirierea anumitor bunuri vizează atât terenurile și clădirile în care se desfășoară activitatea didactică și care intră în proprietatea publică a UAT, cât și componentele bazei materiale care, în conformitate cu art. 146 alin. (2) teza finală, alin. (3) teza finală și alin. (4) teza finală, intră în proprietatea privată a unităților de învățământ, respectiv a instituțiilor publice.

171. Examinând critica de neconstituționalitate, Curtea reține că autorii obiecției pornesc de la o premisă greșită pentru realizarea criticii de neconstituționalitate în raport cu art. 146 alin. (1) din lege, întrucât unesc fraza introductivă a art. 146 alin. (1) cu lit. a) a acestui alineat. În realitate, consecutiv frazei introductive urmează o enumerare, astfel că, din punct de vedere conceptual, sintagma „pot deține și/sau administra” se va corela, în mod corespunzător, cu acele elemente ale enumerării care se potrivesc ca natură juridică cu deținerea sau administrarea. Astfel, unitățile de învățământ și de educație extrașcolară administrează bunuri proprietate publică și pot deține bunuri proprietate privată.

172. De asemenea, în realizarea criticii privind utilizarea sintagmei „domeniu public local” în cuprinsul art. 146 din lege, autorii obiecției pornesc de la o premisă greșită, domeniul public local având înțelesul de domeniu public al județului, comunei, orașului sau al municipiului, după caz, și în niciun caz nu cuprinde bunuri din proprietatea privată a UAT. În acest sens, se rețin și art. 286 și 354 din Codul administrativ.

173. Cu privire la criticile aduse art. 146 alin. (5) din lege, Curtea reține că susținerile autorilor reflectă o modalitate proprie de interpretare a acestora. Legea poate conține reglementări generale, revenind administrației și instanțelor judecătorești rolul de a le interpreta și corela cu ansamblul legislației. Curtea nu are competența de a hotărî ea însăși conținutul acestor sintagme generale cuprinse în alineatul (5), o asemenea sarcină excedând rolului său constituțional.

174. Cu privire la critica adusă art. 146 alin. (7), (8) și (11) din lege, Curtea constată că legiuitorul a conferit garanții pentru protejarea terenurilor, clădirilor și bazei materiale afectate desfășurării activității școlare, sens în care se reține avizul conform al Ministerului Educației în privința bazei materiale (indiferent de data la care este făcută) și a terenului folosit de unitățile de învățământ preuniversitar de stat (în primii 3 ani calendaristici de la încetarea activității didactice în spațiul respectiv). Se evită, astfel, situația schimbării circumstanțiale a destinației acestor bunuri. În acest context, cu privire la critica punctuală adusă art. 146 alin. (7) din lege, Curtea reține că schimbarea destinației unui bun este intrinsec legată de atributul dispoziției, nefiind necesară o definiție a acestei operațiuni

juridice. Constituția stabilește că limitele și conținutul dreptului de proprietate se stabilesc prin lege. Mai mult, art. 556 alin. (2) din Codul civil stabilește că prin lege poate fi limitată exercitarea atributelor dreptului de proprietate. Prin urmare, având în vedere că baza materială a unităților de învățământ preuniversitar de stat este în proprietate publică sau privată, după caz, și că, prin natura lor, bunurile proprietate publică sunt inalienabile, imprescriptibile și insesizabile, conform art. 861 din Codul civil, legiuitorul, în privința bunurilor aflate în proprietatea privată a unităților de învățământ preuniversitar de stat, a stabilit ca acestea să fie inalienabile, insesizabile și imprescriptibile pe toată durata utilizării în sistemul de învățământ, iar atunci când se schimbă destinația acestora din urmă, competența decizională să aparțină autorităților administrației publice. Or, prin lege se poate stabili un astfel de regim juridic special bunurilor care formează baza materială a unităților de învățământ preuniversitar de stat, mai ales că autoritățile administrației publice evaluează modul în care schimbarea destinației bunurilor contribuie la dezvoltarea comunității locale. Mai mult, schimbarea destinației terenurilor folosite de unitățile de învățământ preuniversitar de stat se realizează de autoritățile administrației publice, având în vedere, de data aceasta, că acestea sunt titularele dreptului de proprietate.

175. Cu privire la critica adusă art. 146 alin. (8) și (11) din lege, Curtea observă că autorii obiecției consideră că pentru schimbarea destinației bunurilor, legiuitorul ar fi trebuit să reglementeze în mod exhaustiv cauzele încetării utilității didactice a acestor bunuri. Or, astfel cum s-a arătat, legea este caracterizată prin generalitate și este de preferat să nu recurgă la liste exhaustive pentru că ar rigidiza ansamblul normativ în

vigoare. Revine autorităților în drept să aprecieze situațiile în care se poate proceda la schimbarea destinației bunurilor respective. Cu privire la nedefinirea noțiunii „activități care contribuie la dezvoltarea comunității locale”, Curtea reține că definiția la rândul său ar opera cu elemente de generalizare în cazul dat, astfel că legiuitorul a lăsat la aprecierea autorităților locale interpretarea acestei sintagme, acestea fiind plasate în cea mai bună poziție pentru a aprecia direcțiile de dezvoltare ale comunității locale.

176. Cu privire la critica adusă art. 146 alin. (14) din lege referitoare la răspunderea penală a autorităților publice locale, Curtea reține că cele afirmate sunt aprecieri personale ale autorilor obiecției, fără a se verifica prin prisma conținutului normativ al textului.

177. Cu privire la critica adusă art. 146 alin. (15) din lege, prin prisma titularului dreptului de închiriere a anumitor categorii de bunuri, Curtea constată că acest text legal stabilește anumite condiționări cu privire la exercitarea atributelor dreptului de proprietate privată ale instituțiilor de învățământ, astfel că închirierea acestora se realizează conform art. 332 și următoarele din Codul administrativ. Curtea mai reține că unei prevederi exprese a legii nu îi pot fi opuse acte care nu sunt izvoare formale ale dreptului constituțional (decizii pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție în soluționarea recursului în interesul legii sau pentru dezlegarea unor chestiuni de drept), în condițiile în care acestea vizează un anumit context normativ diferit de cel stabilit de noua reglementare.

178. Prin urmare, Curtea constată că art. 146 din lege nu încalcă art. 1 alin. (5), art. 44 și 136 din Constituție în raport cu criticile formulate.

179. Pentru considerentele arătate, în temeiul art. 146 lit. a) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 11 alin. (1) lit. A.a), al art. 15 alin. (1) și al art. 18 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, obiecția de neconstituționalitate formulată și constată că dispozițiile art. 13 alin. (2), art. 17 alin. (2), art. 19 alin. (1) lit. a), alin. (2) și (25)—(29), art. 20, art. 28 alin. (2), art. 30 alin. (6), art. 31 alin. (1), art. 32 alin. (1), art. 66 alin. (7)—(9), art. 83 alin. (1)—(5), (7), (8) și (10), art. 101 alin. (2) și (4)—(12), art. 107 alin. (5) lit. g), h) și i), alin. (10), (14) și (17), art. 128 alin. (2), (10) și (11), art. 146, art. 152 alin. (2), art. 193 alin. (1) lit. a) și art. 237 alin. (1) din Legea învățământului preuniversitar, precum și legea, în ansamblul său, sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Președintelui României și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 21 iunie 2023.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
MARIAN ENACHE

Prim-magistrat-asistent,
Benke Károly